

EUSBSR
EU STRATEGY
FOR THE BALTIC
SEA REGION

Ķīmisko vielu un vides aizsardzības likumdošana

Valters Toropovs
Antonia Reihlen
Heli Nõmmsalu
Zita Dudulytė

normatīvie akti
un to mijiedarbības

Brošūra

Ķīmisko vielu un vides aizsardzības likumdošana:

REACH, IPPC/Rūpniecisko emisiju direktīva, Ūdens struktūrdirektīva, Jūras Stratēģijas struktūrdirektīva, Atkritumu struktūrdirektīva un to mijiedarbība

Valters Toropovs

Antonia Reihlen

Heli Nõmmsalu

Zita Dudutyte

Tulkojis Valters Toropovs

Sagatavots ES Stratēģijas Baltijas jūras reģionam
prioritātes Bīstamās vielas ietvaros

2013.gada februāris

Valters Toropovs/Antonia Reihlen/Heli Nõmmsalu/Zita Dudutyte: Ķīmisko vielu un vides aizsardzības likumdošana: REACH, IPPC/Rūpniecisko emisiju direktīva, Ūdens struktūrdirektīva, Jūras Stratēģijas struktūrdirektīva, Atkritumu struktūrdirektīva un to mijiedarbība

Visi šajā brošūrā paustie viedokļi atspoguļo vienīgi tās autoru nostāju

© Copyright 2013

Saturs

Saīsinājumi	4
Ievads	5
1. Tiesiskais regulējums	6
1.1. Īss pārskats par ŪSD un VKS	7
1.1.1. Mērķi	7
1.1.2. Galvenie likumīgie līdzekļi/ principi mērķu sasniegšanai	8
1.1.3. Pasākumi	9
1.2. Jūras Stratēģijas struktūrdirektīva	11
1.2.1. Mērķi	11
1.2.2. Galvenie paņēmieni/instrumenti, lai sasniegtu mērķus	11
1.3. Pārskats par atkritumu likumdošanu	12
1.3.1. Atkritumu likumdošanas struktūra	12
1.3.2. Bīstamie atkritumi	12
1.3.3. Atkritumi dažādos normatīvos – robeža starp REACH un atkritumu likumdošanu	13
1.4. Īss pārskats par IPPC un IED	13
1.4.1. Mērķi	13
1.4.2. Galvenie mērķu sasniegšanai veltītie likumdošanas līdzekļi/principi	13
1.5. ĪSS PĀRSKATS PAR REACH UN CLP	16
1.5.1. Mērķi	16
1.5.2. Galvenie mērķu sasniegšanas likumīgie līdzekļi/principi	16
2. Tiesību aktu mijiedarbība	19
2.1. ŪSD - IPPC/IED galvenās saistības	21
2.2. REACH - ŪSD galvenās saistības	21
2.3. MSFD, ŪSD un REACH galvenās saistības	22
2.4. REACH - IPPC/IED galvenās saistības	22
2.5. Mijiedarbība starp ķīmisko vielu un atkritumu likumdošanu	23
2.5.1. Atgūtās vielas	23
2.5.2. Informācija par atkritumiem zem REACH	23
2.5.3. Tiešā saikne starp ķīmiskajām vielām un atkritumiem	24
2.5.4. Mijiedarbības atbildīgo institūciju līmenī	24
3. Rekomendācijas sākotnējām aktivitātēm	25
3.1. Kā piekļūt un izmantot informāciju, kas iegūta REACH ietvaros?	25
3.2. Kā sagatavot atļauju, kas atbilst ŪSD prasībām??	26
3.3. Kā sagatavot atļauju, kas atbilst REACH prasībām?	27
3.4. Kā visefektīvāk izmantot monitoringa datus?	27
3.5. Kādi ir nākamie soļi?	28

Saīsinājumi

Apzīmējums angliski	Skaidrojums angliski	Apzīmējums latviski	Skaidrojums latviski
BAT	Best Available Techniques	LPT	Labākās pieejamās tehnoloģijas
BREF	BAT Reference Document	BREF	LPT atsaucis dokuments
CA	Competent Authority	KI	Kompetentā iestāde
CLP	Classification, Labelling and Packaging Regulation	CLP	Klasifikācijas, marķēšanas un iepakojšanas regula
DNEL	Derived No-Effect Level	DNEL	Atvasinātais beziedarbības līmenis
DPD	Dangerous Preparations Directive	BPD	Bīstamo preparātu direktīva
EPER	European Pollutant Emission Register	EPER	Eiropas Piesārņotāju emisiju reģistrs
E-PRTR	European Pollutant Release and Transfer Register	E-PRTR	Eiropas Piesārņojošo vielu izmešu un pārneses reģistrs
ECHA	European Chemicals Agency	EĶVA	Eiropas Ķīmisko vielu aģentūra
ELV	Emission Limit Value	ERV	Emisiju robežvērtība
ES	Exposure Scenario	VKS	Vides kvalitātes standarti
EQS	Environmental Quality Standard	ES	Eiropas Savienība
GHS	Globally Harmonised System of Classification and Labelling of Chemicals	GHS	Ķīmisko vielu klasifikācijas un marķēšanas globāli harmonizētā sistēma
HS	Hazardous Substance	BV	Bīstamās vielas
IED	Industrial Emissions Directive	IED	Rūpniecisko emisiju direktīva
IPPC	Integrated Pollution Prevention and Control	IPPC	Integrētā piesārņojuma novēršana un kontrole
MS	Member State	DV	Dalībvalsts
MSFD	Marine Strategy Framework Directive	MSFD	Jūras Stratēģijas struktūrdirektīva
PNEC	Predicted No-Effect Concentration	PNEC	Paredzētā beziedarbības koncentrācija
POM	Programme of Measures	PP	Pasākumu programma
RBMP	River Basin Management Plan	UBAP	Upju baseinu apsaimniekošanas plāni
REACH	Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemical Substances	REACH	Ķīmisko vielu reģistrācija, vērtēšana, licencēšana un ierobežošana
RIPE	REACH Information Portal for Enforcement	RIPE	Informācijas portāls REACH ieviešanai
SDS	Safety Data Sheet	DDL	Drošības datu lapa
SEA	Socio-Economic Analysis	SEA	Sociālo un ekonomisko aspektu analīze
SVHC	Substances of Very High Concern	SVHC	Ļoti augstas bažas izraisošas vielas
WFD	Water Framework Directive	ŪSD	Ūdens struktūrdirektīva
WWTP	Waste Water Treatment Plant	NAI	Notekūdeņu attīrīšanas iekārtas

Šī brošūra ir sagatavota, lai apskatītu un demonstrētu dažādu ar bīstamo ķīmisko vielu pārvaldību saistīto ES normatīvo aktu savstarpējo mijiedarbību. Galvenais fokuss vērsts uz vielām, kuras ir bīstamas videi un vides riskiem. Ar mijiedarbībām šīs brošūras kontekstā tiek domātas:

- > **Formālās saiknes caur tiešām savstarpējām atsaucēm normatīvo aktu tekstos** (piem. daļējais izņēmuma statuss autorizācijai vielām, kas tiek regulētas IPPC/IED vai arī atsaucē uz autorizācijas kandidātsarakstu IED direktīvā emisiju monitorin- gam);
- > **Neformālās saiknes/potenciālie saskarsmes punkti**, lietojot viena normatīvā akta ietvaros savāktu informāciju vai izmantoto metodiku cita normatīvā akta kontekstā

Ūdens struktūrdirektīva 2000/60/EK, IPPC direktīva 2008/1/EK (Rūpniecisko emisiju direktīva 2010/75/EU), REACH Regula 2006/1907/EU un Jūras Stratēģijas struktūrdirektīva 2008/56/EC ES vides likumdošanā ir galvenie tiesību akti. To īstenošana jaunajām DV ir radījusi samērā lielu izaicinājumu, un tas vēl joprojām turpinās.

Iekārtas, ko regulē IPPC/IED, var ietekmēt ūdens vidi, tieši vai netieši novadot piesārņotājus, patērējot ūdeni lielos daudzumos utt. Tiem ir jāņem vērā arī vides kvalitātes standarti, kas noteikti ES un nacionālajā likumdošanā, ieskaitot tos, kas atvasināti no ūdens likumdošanas. REACH ietvaros tiek paredzēts iegūt plašu informāciju par ķīmiskām vielām, tajā skaitā par ūdens

videi bīstamajām, un tas varētu palīdzēt arī ūdens likumdošanas īstenošanā. Tomēr pienākumu kopuma savstarpējā saistība ir diezgan sarežģīta.

Šajā brošūrā apskatīts kā dažādi normatīvi var tikt īstenoti tā, lai, izmantojot savstarpējos mijiedarbības punktus, varētu vienlaicīgi sasniegt vairākos aktos paredzētos mērķus. Īpašs uzsvars tiek likts uz to, kā IPPC/IED un REACH var atbalstīt ŪSD un MSFD mērķu sasniegšanu. Šis dokuments izceļ svarīgākās mijiedarbības starp šiem normatīviem, atzīmējot ar tām saistītos izaicinājumus atbildīgajām institūcijām Baltijas valstīs un Polijā, kā arī sniedz ieskatu, kā tie varētu tikt risināti.

Šajā dokumentā var atrast:

- > Ievadu attiecīgo ES normatīvu sadaļās, kas attiecas uz BV pārvaldību, to savstarpējo mijiedarbību;
- > Konkrētas idejas un rekomendācijas kā veidot sinerģijas šo normatīvu ieviešanā un paaugstināt efektivitāti BV kontrolē;
- > Sākumu diskusijai par turpmākajiem likumdošanas attīstības scenārijiem ES un nacionālā līmenī.

Brošūra galvenokārt ir domāta **nacionālā līmeņa kompetentajām institūcijām un reģionālajām pārvaldēm**, kas ir atbildīgas par augstāk minēto tiesību aktu ieviešanu un izpildi bīstamo vielu kontrolē, bet īpaši - piesārņojošo darbību atļauju izdevēj institūcijām, izsniedzot atļaujas rūpniecības uzņēmumiem un veicot rūpniecisko izplūžu monitoringu, kā arī tām institūcijām, kas nosaka bīstamo vielu samazināšanas metodes.

1. Tiesiskais regulējums

Šis dokuments ir fokusēts uz BV emisijām un ekspozīciju ūdens vidē un to regulējumu ES vides aizsardzības un rūpniecisko darbību regulējošos aktos, jo:

- a) ūdens sektors ir prioritārs, jo tajā tiek novadītas daudzas tiešas un netiešas emisijas, kā rezultātā var novērot nelabvēlīgas izmaiņas ūdeņu ekosistēmās un palielinātu BV koncentrāciju barības ķēdē;
- b) gaisa kvalitātes likumdošana ir vērsta galvenokārt uz tradicionālajiem piesārņotājiem un nelabvēlīgajiem efektiem no vielām, kuras ir bīstamas videi ir maz iespējami¹ dēļ ātrās sajaukšanās un sadalīšanās un

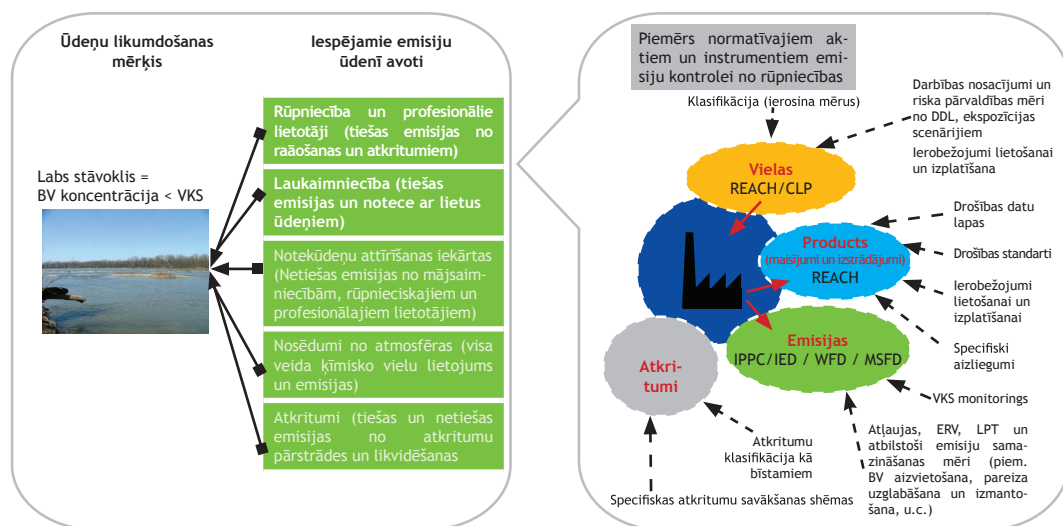
- c) visaptveroša augsnes aizsardzības likumdošana vēl nav izstrādāta tādā pakāpē, lai varētu tikt apskatīta saistībā ar ūdens aizsardzības un rūpniecības emisijas regulējošajiem normatīvajiem aktiem.

Ūdens likumdošanas mērķis ir sasniegt labu virszemes ūdens kvalitāti, kaut gan tajā netiek sevišķi daudz runāts par līdzekļiem, kā to izdarīt. Ūdens stāvoklis lielā mērā ir atkarīgs no bīstamo ķīmisko vielu emisijām ūdenī, ko, savukārt, kontrolē citi tiesiskie akti. Zemāk esošajā 1.attēlā ir redzami svarīgākie tiesiskie akti un atsevišķi līdzekļi, ko nosaka šie likumu ietvari un kas sekmē ūdens likumdošanas mērķu īstenošanu.

1 Noturīgie organiskie piesārņotāji (NOP) ir izņēmums, jo tie tiek pārnesti ar atmosfēras

kustībām un nosēžas vidē, kur akumulējas. Tomēr, tā kā NOP ir samērā strikti ierobežotas vielas, šī vides likumdošanas sadaļa tālāk detaļās nav apskatīta

1. attēls. Potenciālie emisiju avoti ūdenī, bīstamo vielu emisiju kontroles un samazināšanas tiesiskie akti un līdzekļi.

Lai saprastu šo tiesisko aktu mijiedarbības kopainu un to, kā tie ietekmē cits citu un kā tas rezultātā ietekmē ūdens kvalitāti, ir nepieciešamas vismaz pamatzināšanas

par katru likumdošanas aktu atsevišķi. Tādēļ nākamajās nodaļās ir ietverts īss pārskats par svarīgākajiem likumu ietvariem.

1.1. Īss pārskats par ŪSD un VKS

1.1.1. MĒRĶI

Ūdens struktūrdirektīva - ŪSD (2000/60/EK) tika pieņemta, lai izveidotu jaunu, visaptverošu sistēmu virszemes iekšējo ūdeņu, pārējas, piekrastes un pazemes ūdeņu aizsardzībai, izmantojot tādas līdzekļus, kas novērstu ķīmisko vielu piesārņojumu ar prioritārām (bīstamām) vielām.

ŪSD attiecībā uz prioritārajām vielām nosaka šādus ilgtermiņa mērķus:

- > novērst virszemes un pazemes ūdeņu stāvokļa pasliktināšanos;
- > 2015. gadā sasniegt labu virszemes un pazemes ūdeņu ķīmisko stāvokli, aizsargājot, uzlabojot un atjaunojot visus virszemes un pazemes ūdens objektus;
- > līdz 2020. gadam pakāpeniski samazināt piesārņojumu ar prioritārajām vielām un pārtraukt vai

samazināt prioritāro bīstamo vielu emisijas, izplūdes un zudumus virszemes ūdeņos.

Labs ūdenstilpņu ķīmiskais stāvoklis ir sasniegts tad, kad tas atbilst visiem Vides kvalitātes standartiem (VKS) attiecībā uz prioritārajām vielām un citiem piesārņotājiem, kas iekļauti direktīvas 2008/105/EK par VKS grozījumos. Vides kvalitātes standarti (VKS) nozīmē "atsevišķu piesārņotāju vai piesārņotāju grupu koncentrācijas ūdenī, sedimentos vai biotā, tās nedrīkst būt pārsniegtas, lai aizsargātu cilvēku veselību un vidi".

Prioritāro vielu sarakstā ir 33 vielas vai vielu grupas, kas Eiropas ūdeņiem uzskatāmas par ļoti augstas bažas izraisošām. 13 vielas un vielu grupas no šā saraksta ir noteiktas kā prioritāri bīstamas vielas, kas ir sevišķas bažas izraisošas, un to izplūdes, emisijas un zudumi pakāpeniski jāsamazina līdz 2020. gadam. Pašreizējais saraksts ir redzams 1. tabulā. Šo sarakstu pārskata ik pēc 4 gadiem.

1. Tabula. Prioritāro vielu saraksts ūdens politikas jomā (direktīva 2008/105/EK)

Nr.	Prioritārās vielas nosaukums	Identificēta kā prioritāri bīstama viela	Nr.	Prioritārās vielas nosaukums	Identificēta kā prioritāri bīstama viela
1	Alahlors		21	Dzīvsudrabs un tā savienojumi	X
2	Antracēns	X	22	Naftalīns	
3	Atrazīns		23	Niķelis un tā savienojumi	
4	Benzols		24	Nonilfenoli (4-nonilfenols)	X
5	Bromētie difenilēteri (Pentabromdifenilēteris (kongeneru numuri 28, 47, 99, 100, 153 and 154))	X	25	Oktilfenoli (4-(1,1',3,3'-tetrametilbutil)-fenols)	
6	Kadmījs un tā savienojumi	X	26	Pentahlorbenzols	X
7	Hloralkāni, C10-13	X	27	Pentahlorfenols	
8	Hlorfenvinfoss		28	Poliaromātiskie ogleņraži (Benzo(a)pirēns)	X
9	Hlorpirifoss (etila hlorpirifoss)			(Benzo(b)fluorantēns)	X
10	1,2-Dihloretāns			(Benzo(g,h,i)perilēns)	X
11	Dihlormetāns			(Benzo(k)fluorantēns)	X
12	Di(2-etilheksil)ftalāts (DEHP)			(Indeno(1,2,3-cd)pirēns)	X
13	Diurons		29	Simazīns	
14	Endosulfāns	X	30	Tributilalvas savienojumi (Tributilalvas katjons)	X
15	Fluorantēns			Trihlorbenzols	
16	Heksahlorbenzols	X		Trihlorometāns (hloroforms)	
17	Heksahlorbutadiēns	X	31	Trihlorbenzols	
18	Heksahlorcikloheksāns	X	32	Trihlorometāns (hloroforms)	
19	Izoproturons		33	Trifluralīns	
20	Svins un tā savienojumi				

1.1.2. GALVENIE LIKUMĪGIE LĪDZEKĻI/ PRINCIPI MĒRĶU SASNIEGŠANAI

Ūdens struktūrdirektīva ietver vairākus nozīmīgus instrumentus (līdzekļus), lai sasniegtu izvirzītos mērķus: Upju baseinu apsaimniekošanas plānus (UBAP) ar pasākumu programmu (PP), Vides kvalitātes standartus (VKS) un virszemes ūdeņu ekoloģiskā un ķīmiskā stāvokļa monitoringu.

Upju baseini un Upju baseinu apsaimniekošanas plāni

Ūdens struktūrdirektīvas mērķi attiecībā uz ūdensobjektu baseiniem ir nodrošināt labu ūdens kvalitāti visā ūdens objektā, jo, kā zināms, piesārņojums ūdenī neizplatās tikai administratīvās robežas ietvaros. Galvenais administratīvais instruments Ūdens struktūrdirektīvas ietvaros ir **Upju baseinu apsaimniekošanas plāni (UBAP)**, kurus dalībvalstis izstrādā katram upju baseina apgabalam, kas atrodas vienīgi to teritorijā.

Ja starptautisks upju baseinu apgabals pilnībā atrodas Kopienā, dalībvalstis darbojas koordinēti un, ja tas ir iespējams, izstrādā vienotu starptautiskā upju baseina apsaimniekošanas plānu.

Kompetentajām institūcijām upju baseinu apsaimniekošanas plāni jāpārskata 6 gadu periodā. Pirmie upju baseinu apsaimniekošanas plāni tika publicēti 2009. gada decem-

brī, nosakot dažādas aktivitātes līdz 2015. gadam. Upju baseinu apsaimniekošanas plāni ir instruments, lai baseina mērogā novērstu izvairīšanos no dažādām problēmām.

Plānā ir detalizēti aprakstīti, kā noteiktā termiņā ir sasniedzami izvirzītie mērķi attiecībā uz upju baseiniem. Katrs upju baseinu apsaimniekošanas plāns ietver vairākus būtiskus elementus:

- > **ūdens objekta stāvokļa novērtējums.** Šis process ietver upes baseina raksturojumu (paskaidrojot, ko nozīmē “labs ekoloģiskais stāvoklis” un identificējot pašreizējo stāvokli), apskatu par cilvēka ietekmi (novērtējot slodzes), kas ietekmē ūdens stāvokli baseinā, ūdens izmantošanas ekonomisko analīzi u.c.;
- > **pasākumu programmas (PP).** Katrs upju baseinu apsaimniekošanas plāns ietver pasākumu programmu, lai upju baseinu mērogā sasniegtu ūdens kvalitātes mērķus. Dalībvalstīm pašām Ūdens struktūrdirektīvas ietvaros ir jāizlemj, kuri pasākumi ir jāpiemēro, lai sasniegtu labu ūdens kvalitāti;
- > **monitorings un pārskati.** Valsts pārvaldes institūcijām ir jāveic ūdens objektu stāvokļa monitorings un jānovērtē pasākumu programmas rezultātā novērotās izmaiņas. Tas, savukārt, nodrošina pārskatu par pasākumu efektivitāti, kas ir pamatā mērķa sasniegšanai veltīta plāna pārskatīšanai un labojumiem.

2. attēls. Pārskats par pārrobežu Daugavas un Nemūnas upju baseiniem. Šie baseini aptver Latviju, Lietuvu, Krieviju, Baltkrieviju un Poliju, un upes ietek Baltijas jūrā.
Avots: http://enrin.grida.no/databasin/index_maps.cfm

1.1.3. PASĀKUMI

Lai arī Ūdens struktūrdirektīvas ietvaros katrā dalībvalstij pašai ir jāizlemj, kādus pasākumus piemērot, lai sasniegtu labu ūdens kvalitāti, ir pieejams neliels dažādu pasākumu saraksts.

Direktīvā šādi pasākumi ir iedalīti “**pamata**” un “**papildu**” pasākumos

- > pamata pasākumi ietver to pasākumu kopumu, kurus pieprasa Kopienas likumdošana, piemēram, pie pamatprasības ir izvirzīts tas, ka dalībvalstīm ir jāpanāk atbilstība Kopienā noteiktajai emisiju kontrolei, emisiju robežvērtībām un piesārņojošo darbību atļauju prasībām, kas noteiktas tādās direktīvās kā, piemēram, IPPC direktīva, Nitrātu direktīva, utt. Tā kā jāņem vērā arī vietējie vides apstākļi (Vides kvalitātes standarti), tad arī nacionālie noteikumi var sekmēt Ūdens struktūrdirektīvas mērķu sasniegšanu. Svarīgi, ka direktīva uzsver to, ka tur, kur kvalitātes mērķi vai kvalitātes standarti pieprasa stingrākus nosacījumus nekā tie, kas

ir esošās Kopienas likumdošanas rezultāts, attiecīgi ir jānosaka daudz stingrāka emisiju kontrole².

- > **papildpasākumi** ir tādi pasākumi, kas tiek izstrādāti un īstenoti papildus pamatpasākumiem, lai ar mērķi sasniegtu izvirzītos uzdevumus – “aizpildītu atlikušos robos”.

Obligātie ūdensobjektu pasākumi, ja vides mērķu prasības nav sasniedzamas, ietver:

- > iespējamo neveiksmju cēloņu izmeklēšanu (piemēram, piesārņojumu avotu pētījumi);
- > vajadzības gadījumā visu attiecīgo licenču un emisijas atļauju pārbaudi un pārskatīšanu;
- > vajadzības gadījumā monitoringa programmu pārskatīšanu un koriģēšanu;
- > ja nepieciešams, stingrāku Vides kvalitātes standartu noteikšanu piesārņotājiem.

- 2 Tas nozīmē, ka Dalībvalstis var noteikt stingrākas prasības vielu ierobežošanai, kas minētas REACH XVII pielikumā vai arī noteikt stingrākus emisiju līmus, piem. piesārņojošo darbību atļaujās, ja tas ir nepieciešams, lai sasniegtu ŪSD definētos ūdens kvalitātes mērķus.

INFORMĀCIJAS VIETNES - IGAUNIJA

Kompetentā iestāde	Igaunijas Vides pārvalde: http://www.keskkonnaamet.ee/est
Prioritāro vielu saraksts	Vides ministra noteikumi 21.07.2010 Nr. 32 (Veekeskkonnale ohtlike ainete ja ainerūhmade nimistud 1 ja 2 ning prioriteetsete ainete, prioriteetsete ohtlike ainete ja nende ainete rūhmade nimekirjad)
Vides kvalitātes standarti	Vides ministra noteikumi 09.09.2010 Nr. 49 (Pinnavees ohtlike ainete, sealhulgas prioriteetsete ainete ja prioriteetsete ohtlike ainete ning teatavate muude saasteainete keskkonna kvaliteedi piirväärtused, pinnavees prioriteetsete ainete ja prioriteetsete ohtlike ainete keskkonna kvaliteedi piirväärtuste kohaldamise meetodid)
Emisiju robežvērtības	Valdības noteikumi 31.07.2001 Nr. 269, ar izmaiņām 01.04.2010 (Heitvee veekogusse või pinnasesse juhtimise kord)
Upju baseini Igaunijā	http://www.keskkonnaamet.ee/vesikonnad/
Upju baseinu apsaimniekošanas plāni un pasākumu programma	http://eelis.ic.envir.ee:88/seireveeb/
Monitoringa programma	http://seire.keskkonnainfo.ee/seireveeb/

INFORMĀCIJAS VIETNES - LATVIJA

Kompetentā iestāde	Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs http://www.lvgmc.lv
Prioritāro vielu saraksts	Ministru kabineta noteikumi Nr. 34, 22.01.2002. (Ministru kabineta 2002. gada 22. janvāra noteikumi Nr.34 "Noteikumi par piesārņojošo vielu emisiju ūdenī" ar grozījumiem, kas izdarīti līdz 14.08.2010).
Vides kvalitātes standarti	Ministru kabineta noteikumi Nr. 118, 12.03.2002. (Ministru kabineta 2002. gada 12. marta noteikumi Nr. 118 "Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti" ar grozījumiem, kas izdarīti līdz 30.12.2009).
Emisiju robežvērtības	
Upju baseini Igaunijā	
Upju baseinu apsaimniekošanas plāni un pasākumu programma	http://www.meteo.lv/public/29935.html
Monitoringa programma	

INFORMĀCIJAS VIETNES - LIETUVA

Kompetentā iestāde	Lietuvas Vides aizsardzības aģentūra http://gamta.lt
Prioritāro vielu saraksts	Noteikumi par notekūdeņu pārvaldību D1-236 of 2006 (izdarītas izmaiņas 2010. gada 18. maijā. Nr. D1-416)
Vides kvalitātes standarti	
Emisiju robežvērtības	
Upju baseini Igaunijā	
Upju baseinu apsaimniekošanas plāni un pasākumu programma	http://vanduo.gamta.lt
Monitoringa programma	

INFORMĀCIJAS VIETNES - POLIJA

Kompetentā iestāde	Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, www.kzgw.gov.pl
Prioritāro vielu saraksts	Vides ministra dekrēts no 2004. gada 8. jūlija par notekūdeņu novadīšanu un ūdens videi īpaši bīstamajām vielām
Vides kvalitātes standarti	Gaida pārskatīšanu
Emisiju robežvērtības	http://www.rdw.org.pl/river-basin-districts.html
Upju baseini Igaunijā	http://www.rdw.org.pl/river-basin-management-plans.html
Upju baseinu apsaimniekošanas plāni un pasākumu programma	http://www.rdw.org.pl/monitoring-en.html
Monitoringa programma	http://www.gios.gov.pl/artykuly/podkategoria/184/State-Environmental-Monitoring

1.2. Jūras Stratēģijas struktūrdirektīva

Jūras Stratēģijas struktūrdirektīva (MSFD - Direktīva 2008/56/EC) nosaka politikas ietvaru jūras vides apsaimniekošanā. MSFD papildina ŪSD, paplašinot ES jūras ūdeņu aizsardzību aiz piekrastes zonas.

1.2.1. MĒRĶI

Kopējais Direktīvas mērķis ir sasniegt vai saglabāt ES jūras ūdeņus labā vides stāvoklī līdz 2020. gadam. Tās mērķos ietilpst aizsargāt cilvēku un dzīvnieku veselību, jo tā aptver arī piesārņojumu, kas rada nozīmīgus riskus jūras bioloģiskajai daudzveidībai. MSFD paredz reģionālu pieeju tās ieviešanai un nosaka Eiropas Jūras Reģionus, balstītus uz ģeogrāfiskiem un vides kritērijiem.

MSFD apskata jūras ūdeņus, ieskaitot piekrastes ūdeņus, bet tikai tik tālu, cik vides aizsardzības un kvalitātes aspekti nav apskatīti ŪSD vai citos ES normatīvos. Ķīmisko vielu statuss attiecībā uz teritoriālajiem ūdeņiem jau ir definēts ŪSD.

1.2.2. GALVENIE PAŅĒMIENI/INSTRUMENTI, LAI SASNIEGTU MĒRĶUS

Katrai Dalībvalstij (sadarbojoties ar citām Dalībvalstīm un valstīm, kas neietilpst ES sastāvā konkrētajā jūras reģionā) ir jāizstrādā stratēģija savam jūras reģionam vai apakšreģionam. Stratēģijās būtu jāiekļauj detalizēts vides stāvokļa novērtējums, laba vides stāvokļa definē-

jums reģionālā līmenī, monitoringa programmas un izmaksu efektīva programma par mēriem, kas jāpieņem, lai sasniegtu izvirzītos mērķus. Šos mērķus būtu jāizvērtē izmantojot potenciālo ietekmju novērtējumu un detalizētu izmaksu analīzi. Dalībvalstīm nav pienākums spert noteiktus soļus sfērās, kur nav nozīmīgu apdraudējumu jūras videi vai arī kur izmaksas būtu neproporcionāli augstas, ņemot vērā potenciālos riskus.

Labā vides stāvokļa definēšanai reģionālā līmenī būtu jābūt balstītai uz centrāliem kritērijiem un metodiskiem standartiem, par kuriem panākta kopīga vienošanās. Komisijas lēmums par kritērijiem un metodiskajiem standartiem saistībā ar 11 aprakstošajām sadaļām (deskriptoriem) ir ietverts Direktīvas I Pielikumā.

Divi no vienpadsmit deskriptoriem ir saistīti ar piesārņotājiem, t.i. bīstamajām vielām, kas rada riskus jūras videi:

- > Deskriptors 8: piesārņotāju koncentrācijas ir tādā līmenī, ka tās nepaaugstina piesārņojuma efektus;
- > Deskriptors 9: piesārņotāji zivīs un citos pārtikas produktos no jūras nepārsniedz normatīvos noteiktos limitus.

Deskriptors 8 attiecas uz vielām vai vielu grupām, kas pārsniedz attiecīgos VKS piekrastes vai teritoriālajos ūdeņos, kas pieguļ attiecīgajam jūras reģionam vai apakšreģionam un ir minētas kā prioritārās vielas ŪSD X Pielikumā. Tas nozīmē, ka VKS būtu jāņem vērā MSFD ieviešanā.

INFORMĀCIJAS VIETNES - IGAUNIJA

Kompetentā iestāde Vides ministrija: <http://www.envir.ee/1107554>

Likumdošana Ūdens likums (konsolidētais teksts Dec. 2011)

INFORMĀCIJAS VIETNES - LATVIJA

Kompetentā iestāde Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija <http://www.varam.gov.lv>
Latvijas Hidroekoloģijas institūts www.lhei.lv

Likumdošana Ūdens likums (konsolidētais teksts Dec. 2011)

INFORMĀCIJAS VIETNES - LIETUVA

Kompetentā iestāde	Vides Aizsardzības aģentūra: http://gamta.lt
Likumdošana	Noteikumi par vides stāvokļa novērtējumu, vides aizsardzības mērķiem, monitorin- ga programme Baltijas jūrā apstiprināti ar Lietuvas Vides ministra rīkojumu Nr D1- 500 2010. gada 14. jūnijā (Official Gazette, 2010, No 72-3680; 2012, No 124-6250)

INFORMĀCIJAS VIETNES - LIETUVA

Kompetentā iestāde	Vides aizsardzības ģenerālais inspektorāts, www.gios.gov.pl
Likumdošana	Paredzami grozījumi "Ūdens likumā"

1.3. Pārskats par atkritumu likumdošanu

1.3.1. ATKRITUMU LIKUMDOŠANAS STRUKTŪRA

Atkritumu struktūrdirektīva (2008/98/EC) nosaka vispārīgos atkritumu apsaimniekošanas un iznīcināšanas principus. Tā ir papildināta ar Regulu (EC) 1013/2006, kura definē atkritumu pārvaldījumu pamatprincipus. Komisijas lēmumā 2000/53/EC ir noteikts atkritumu saraksts, strukturēts un klasificēts pēc izcelšanās, sektora un īpašībām (dūņas, pelni, utt.). Saskaņā ar šo klasifikācijas sistēmu, atsevišķi atkritumu tipi var klasificēties zem vairākiem punktiem, dažos gadījumos iespējami klasificēties kā bīstamie atkritumi. Atkritumu radītājiem ir jāizlemj vai šādā gadījumā atkritumi ir klasificējami kā bīstami un, ja tā, tad jāatzīmē tos ar zvaigznīti.

Atkritumu likumdošana ietver vairākas atsevišķas direktīvas kā jāapsaimnieko atkritumu poligoni un atkritumu sadedzināšanas iekārtas, kā arī specifisku normatīvus, kas definē atskaitīšanās par atkritumu apsaimniekošanu kārtību no DV puses.

Pastāv arī normatīvi, kas attiecas uz specifiskiem produktiem, piemēram, elektriskajiem un elektroniskajiem atkritumiem (EEL), baterijām, transportlīdzekļiem, iepakojuma atkritumiem un nosaka to savākšanas un pārstrādes apjomus. Šī likumdošana var būt saistīta ar produktus regulējošajiem normatīviem, kas aizliedz vai ierobežo bīstamo vielu lietošanu specifiskos izstrādājumos (piem. bīstamo vielu ierobežojumi elektriskajās un elektroniskajās iekārtās (RoHS) un nolietoto transportlīdzekļu likumdošana).

Atkritumu struktūrdirektīvā specifiskiem atkritumu veidiem, piem. plastmasai, stiklam vai metāliem ES līmenī ir definēti tā saucamie atkritumu gala kritēriji, lai nodrošinātu harmonizētu pieeju materiālu, kas tiek iegūti no atkritumiem klasifikācijai un skaidrai definēšanai, kuri normatīvi uz tiem attiecas.

1.3.2. BĪSTAMIE ATKRITUMI

Atkritumi tiek klasificēti kā bīstami ja tie izpilda (atbilst) kādu no bīstamības kritērijiem, kas ir definēti Atkritumu struktūrdirektīvā. Vairums no šiem kritērijiem ir harmonizēti ar bīstamības kategorijām un klasifikācijas un marķēšanas nosacījumiem, kas noteikti Direktīvā 67/548/EEC un Direktīvā 99/45/EC (respektīvi arī Regulā (EC) No 1272/2008).³ Testēšanas metodes ķīmisko vielu likumdošanā (klasifikācijai) kopumā ir piemērojamas arī atkritumiem, lai arī ir nepieciešami atsevišķi pielāgojumi. Nepastāv obligātas prasības veikt testēšanu, lai noskaidrotu vai atkritumi ir bīstami. Tradicionālā metode „aprēķinot” atkritumu bīstamību var tikt izmantota, lai klasificētu atkritumus kā bīstamus cilvēka veselībai un/vai apkārtējai videi. Daudzos gadījumos tas var būt sarežģīti, jo precīzs atkritumu sastāvs bieži vien nav zināms. Atkritumu klasi-

3 “1. Bīstamības klasifikācijas ‘toksisks’ (un ‘ļoti toksisks’), ‘kaitīgs’, ‘korozīvs’, ‘kairinošs’, ‘kancerogēns’, ‘toksisks reprodukcijai’, ‘mutagēns’ un ‘ekotoksisks’ tiek veiktas balstoties uz kritērijiem, kuri ir aprakstīti VI pielikumā Direktīvai 67/548/EEC 2. Kur tas ir atbilstoši, robežvērtības, kas minētas II Pielikumā Direktīvai 1999/45/EC tiek piemērotas

fikācija nav pilnībā harmonizēta ar ķīmisko vielu klasifikāciju, jo nosacījumi, kritēriji un robežvērtības atsevišķos gadījumos ir dažādas. Šis aspekts pašreiz tiek diskutēts likumdevēju līmenī.

1.3.3. ATKRITUMI DAŽĀDOS NORMATĪVOS – ROBEŽA STARP REACH UN ATKRITUMU LIKUMDOŠANU

REACH ietverta atsauce uz atkritumu definīciju no Atkritumu struktūrdirektīvas. Tomēr, kopumā ņemot atkritumi ir izslēgti no REACH, tādējādi, “jebkura viela vai ob-

jekts, no kura tā īpašnieks atbrīvojas, plāno vai ir spiests atbrīvoties, ir atkritumi” un uz tiem neattiecas REACH nosacījumi.

Šī definīcija norāda, ka persona, kas rīkojas ar vielu, maisījumu vai objektu izlemj vai tie ir atkritumi vai nē. Šis lēmums tiek balstīts uz to, vai viela, maisījums vai objekts tiks izmantots tālākai darbībai vai arī īpašnieks no tā atbrīvosies.

Ja tiek izpildīti atkritumu gala kritēriji un tie tiek sākti izmantot kā produkti vai izejvielas, to īpašniekam ir jānodrošina atbilstoša šo faktu apstiprinoša dokumentācija.

1.4. Īss pārskats par IPPC un IED

1.4.1. MĒRĶI

Integrētā piesārņojuma novēršanas un kontroles direktīva - IPPC (2008/1/EC) ES dalībvalstīm pieprasa regulēt emisijas no noteiktām rūpniecības un lauksaimniecības iekārtām vietējā mērogā gaisā, augsnē un ūdenī, un to panākt ar piesārņojošo darbību atļauju palīdzību un likumdošanas realizāciju. IPPC mērķi ir piesārņojuma novēršana, samazināšana un likvidēšana tā avotā.

Tas attiecas tikai uz lielām ražotnēm, kas klasificējamās sešās kategorijās: enerģija, metālu ražošana un apstrāde, derīgie izrakteņi, ķīmiskās vielas, atkritumu pārvaldība un “citi”. Kategorijā “citi” tiek iekļauts aprikojums, ko izmanto papīra un celulozes ražošanā, tekstilapstrādē, miecēšanā, pārtikas ražošanā un intensīvā mājputnu un cūku audzēšanā. Kopējais šādu iekārtu skaits Eiropas Savienībā ir ap 52 000.

IPPC attiecas arī uz taupīgu dabisko resursu pārvaldību, atkritumu samazināšanu, reģenerāciju vai ietekmes minimizēšanu noglabāšanas gadījumā, energoefektivitāti, negadījumu novēršanu un ierobežošanu.

Tika atzīts, ka tas nav pietiekami, lai pienācīgi kontrolētu rūpnieciskās emisijas. Lai nodrošinātu augstākā līmeņa aizsardzību videi un cilvēka veselībai, sistēma ir jāuzlabo, tajā pašā laikā vienkāršojot esošo likumdošanu un samazinot nevajadzīgās administratīvās izmaksas.

Tādējādi 2005. gada novembrī Eiropas Komisija uzsāka Eiropas likumdošanu pārskatīšanu, kas attiecas uz rūpnieciskajām emisijām, un 2010. gada 17. decembrī tika publicēta jaunā **Direktīva par rūpnieciskajām emisijām - RED (2010/75/EU)**, kas stājās spēkā 2011. gada 6. janvārī

Ar RED ir panākts nozīmīgs uzlabojums, sasaistot septiņus esošās direktīvas, ko tā aizstās:

- 1) Lielo sadedzināšanas iekārtu direktīva;
- 2) Direktīva par integrētā piesārņojuma novēršanu un kontroli (IPPC);
- 3) Atkritumu sadedzināšanas direktīva (WID);
- 4) Šķīdinātāju emisiju direktīva (SED);
- 5) trīs esošās direktīvas par titāna dioksīdu par (i) noglabāšanu (78/176/EEC), (ii) monitoringu un kontroli (82/883/EEC) un (iii) programmas par piesārņojuma samazināšanu (92/112/EEC).

Ar Rūpniecisko emisiju direktīvu tiek noteiktas stingrākas emisiju robežvērtības (iekārtu emisijām līdz 2016. gadam ir jāatbilst stingrākām robežvērtībām), tā tiecas stiprināt Labāko pieejamo tehnoloģiju koncepciju un padarīt to pieteikumus saskaņotākus starp dalībvalstīm. Piemēram, ES līmenī ir izstrādāts tāds dokuments, kas ietver secinājumus par labākām pieejamām tehnoloģijām un kas tiks pieprasīts lietošanai kā atsauces dokuments, nosakot piesārņojošo darbību atļauju nosacījumus dalībvalstu līmenī. Ar Rūpniecisko emisiju direktīvu dalībvalstīs tiks ieviesti vairāki mehānismi, lai pārbaudītu atbilstību un izpildītu šīs direktīvas prasības. Tas attiecas uz emisiju monitoringu, atskaitīšanos un inspicēšanu.

1.4.2. GALVENIE MĒRĶU SASNIEGŠANAI VELTĪTIE LIKUMDOŠANAS LĪDZEKĻI/PRINCIPI

IPPC/RED direktīvas pieprasa vienotu pieeju augsta vides aizsardzības līmeņa sasniegšanā.

- > **Atļaujas.** Katra iekārta, ko aptver direktīva, ar piesārņojošo darbību atļauju palīdzību ir jālicencē

(jāizsniedz darbības atļauja). "Atļauja" ir rakstisks lēmums, kas ar zināmiem nosacījumiem piešķir licenci iekārtas daļējai vai pilnīgai darbībai. Katra atļauja attiecībā uz emisijām vidē ietver vairākus būtiskus elementus:

Labākās pieejamās tehnoloģijas (LPT) - galvenā prasība, kurai ir jābūt iekļautai A kategorijas piesārņojošo darbību (IPPC) atļaujā, lai novērstu piesārņojumu. Labāko pieejamo tehnoloģiju definīcijas ietvaros termins "pieejams" nozīmē ekonomiski un tehniski dzīvotspējīgs, ņemot vērā izmaksas un ieguvumus. Nosakot Labākās pieejamās tehnoloģijas, ir svarīgi ņemt vērā iekārtas tehniskās īpašības, tās ģeogrāfisko novietojumu un vietējos vides apstākļus. Ekonomisko apsvērumu dēļ Eiropas valstīs Labāko pieejamo tehnoloģiju noteikšanas faktori ir atšķirīgi, tādēļ būtiskas atšķirības pastāv arī dalībvalstu noteiktajos emisiju limitos. Pieejamie labāko sasniedzamo tehnoloģiju atsauces dokumenti (BREF) ietver vadlīnijas attiecībā uz Labākām pieejamām tehnoloģijām dažādos sektoros, ko kontrolē IPPC. Tie ir atrodamī šeit: <http://eippcb.jrc.es/reference/>.

BREF dokumentos ir izskaidrotas Labākās pieejamās tehnoloģijas, kā arī emisijas līmeņi, kas saistās ar konkrētu Labāko pieejamo tehnoloģiju;

Emisiju robežvērtībām (ERV) atļaujās ir jāpamatojas uz Labākām pieejamām tehnoloģijām. Turklāt IPPC direktīva nosaka, ka emisiju robežvērtībām atļaujās ir jābūt saskaņā vismaz ar citos ES tiesību aktos noteiktajām vērtībām. ES likumdošanā ir ļoti daudz šādu emisiju robežvērtību (piemēram, titāna dioksīdam, atkritumu dedzināšanai, pilsētu notekūdeņu attīrīšanai u.c.). Direktīvās ietvertās emisiju robežvērtības nosaka minimālos potenciālos atļauju nosacījumus, bet, ja tas izriet no Labāko pieejamo tehnoloģiju novērtējuma, atļaujās jābūt izvirzītiem arī stingrākiem nosacījumiem. Ir jāņem vērā arī vietējie vides apstākļi (Vides kvalitātes standarti). Tur, kur Vides kvalitātes standarti (saskaņā ar ŪSD) pieprasa stingrākus nosacījumus nekā tos, kas noteikti Labākajās pieejamās tehnoloģijās, atļaujā tiek prasīts iekļaut arī papildu pasākumus;

Monitorings. Direktīva ietver zināmas prasības, kuru mērķis ir garantēt, ka IPPC sistēma tiek piemērota un īstenota praksē. Dalībvalstīm jānodrošina, ka atļauju nosacījumi ir saskaņā ar prasībām un ka operatori regulāri nodrošina kompetentās iestādes ar emisiju monitoringa rezultātiem. Monitoringa un atskaitīšanās pienākums operatoram ir jānosaka atļaujās. Monitoringa pienākums kopumā ietver

specifisku piesārņotāju koncentrāciju monitoringu, kas tiek emitēts no iekārtām, kā arī citu aspektu kopumu, kas jāpatur prātā, darbinot iekārtu (piemēram, drošības atskaites, atkritumu pārvaldība utt.). Dažos gadījumos (piemēram, lielajām iekārtām, kas raisa bažas) var būt noteikts pienākums veikt monitoringu arī apkārtējā vidē. Rūpniecisko emisiju direktīva ietver prasības pēc bīstamo vielu periodiska monitoringa, kam būtu jābūt veiktam uz vietas, lai varētu noteikt, vai pastāv gruntsūdeņu un augsnes piesārņojuma risks. Papildus operatoriem ir jānodrošina varas iestādēm nepieciešamā piekļuve un atbalsts, sekmējot inspicēšanu un citas monitoringa funkcijas, ko nepieciešams veikt;

- > **Atskaitīšanās par emisijām.** Dati par emisijām no IPPC iekārtām ir jāsniedz katru gadu un jāglabā Eiropas Piesārņotāju emisiju un pārneses reģistrā (E-PRTR) (<http://prtr.ec.europa.eu/>). Šis ir Eiropas mēroga reģistrs, kas piedāvā viegli pieejamu svarīgāko ražošanas iekārtu vides informāciju. Tas aizstāj iepriekšējo Eiropas Piesārņotāju emisiju reģistru (EPER).
- > **Reģistrs ietver datus, par kuriem vienreiz gadā atskaitās apmēram 28 000 rūpniecības uzņēmumu, aptverot 65 ekonomiskās aktivitātes visā Eiropā. Par katru iekārtu tiek nodrošināta informācija attiecībā uz piesārņojuma emisiju daudzumiem gaisā, ūdenī un zemē, kā arī par atkritumu un piesārņotāju pārnesi notekūdeņos no 91 galvenā piesārņotāja, kas nerodas uz vietas.**
- > **Inspicēšana un izpildīšana.** Ar Rūpniecisko emisiju direktīvu tiek ieviests daudz vairāk detalizētu inspicēšanas un prasību izpildīšanas noteikumu nekā IPPC direktīvā. Dalībvalstīm tā uzliek izveidot **pārbažu/inspicēšanas plānus**. Plānos, neatkarīgi no informācijas par iekārtām, ir jāietver vispārīgs būtiskāko vides jautājumu novērtējums. Pamatojoties uz plāniem, ir jāizstrādā inspekciju programmas, kuru mērķis ir sistemātiskas pārbaudes, kam pamatā vides risku novērtējums. Riskam jāietver vismaz šāds kritērijs - potenciālā un reālā iekārtu ietekme uz cilvēku veselību un vidi, ņemot vērā emisiju līmeņus un tipus, vietējās vides jutību un negadījumu risku. Kārtējām pārbaudēm ir jābūt pietiekamam pasākumam, lai pārbaudītu pilna spektra būtiskos vides efektus, ko rada iekārtas, un jābūt pietiekamām, lai noteiktu ne vien to, vai atļauju nosacījumi ir atbilstīgi un saskaņā ar prasībām, bet arī to, vai atļaujas nosacījumi ir efektīvi. Tas norāda uz to, ka inspektoriem jāņem vērā, kādēļ ir pielietoti atsevišķu atļauju nosacījumi un vai tie kalpo uzstādītajam mērķim (piemēram, uzdevumiem vietējā vidē).

INFORMĀCIJAS VIETNES - IGAUNIJA

Kompetentā iestāde	Igaunijas Vides pārvalde: http://www.keskkonnaamet.ee/est
Likumdošana	Integrētās piesārņojuma novēršanas un kontroles akts (konsolidētais teksts, 2006. gada decembris)
BREF	Kopsavilkumi igauņu valodā: http://www.ippc.envir.ee/english/bat.htm
Atļauju pieteikumu piemēri: atļauju pieteikuma un atļaujas formāts	http://www.ippc.envir.ee/english/guidelines.htm
Izsniegtās atļaujas	Izsniegto atļauju informācijas sistēma: http://klis.envir.ee/klis

INFORMĀCIJAS VIETNES - LATVIJA

Kompetentā iestāde	Latvijas Valsts vides dienests http://vvd.gov.lv
Likumdošana	Likums par piesārņojumu (15.03.2001) Ministru kabineta noteikumi Nr. 1082, pieņemti 2010. gada 30. novembrī "Kārtība, kādā piesa- kāmas A, B un C kategorijas piesārņojošas darbības un izsniedzamas atļaujas A un B kategorijas piesārņojošo darbību veikšanai"
BREF	Kopsavilkumi latviešu valodā: http://www.vpvb.gov.lv/lv/piesarnojums/lptp-vadlinijas
Atļauju pieteikumu piemēri: atļauju pieteikuma un atļaujas formāts	http://www.varam.gov.lv/in_site/tools/download.php?file=7files/text/ Likumd/piesarnojums//1082_2010.pdf
Izsniegtās atļaujas	http://www.vpvb.gov.lv/lv/piesarnojums/a-b-atlaujas

INFORMĀCIJAS VIETNES - LIETUVA

Kompetentā iestāde	Lietuvas Vides aizsardzības aģentūra http://gamta.lt
Likumdošana	IPPC atļauju izsniegšanas, pārskatīšanas un anulēšanas noteikumi (2005. gada 29. jūnijs, Nr. D1-330)
BREF	Summaries in Lithuanian: http://gamta.lt/cms/index?rubricId=70160852-bcfc-4e18-881e-01868bf61adb
Atļauju pieteikumu piemēri: atļauju pieteikuma un atļaujas formāts	http://gamta.lt/cms/index?rubricId=266d9067-c315-4045-a548-0150f9e9196a
Izsniegtās atļaujas	Izsniegtās atļaujas tiek uzglabātas Reģionālajās vides aizsardzības pārvaldēs, ar kurām jāsasazinās, lai varētu iepazīties ar konkrētu atļauju.

INFORMĀCIJAS VIETNES - POLIJA

Kompetentā iestāde	Ministry of Environment, http://ippc.mos.gov.pl/ippc/?id=90
Likumdošana	http://ippc.mos.gov.pl/ippc/?id=98
BREF	http://ippc.mos.gov.pl/ippc/?id=192
Atļauju pieteikumu piemēri: atļauju pieteikuma un atļaujas formāts	http://ippc.mos.gov.pl/ippc/?id=156
Izsniegtās atļaujas	Izsniegtās atļaujas tiek uzglabātas attiecīgajās vietējās un reģionālajās iestādēs

1.5. ĪSS PĀRSKATS PAR REACH UN CLP

1.5.1. MĒRĶI

REACH nozīmē ķīmisko vielu reģistrāciju, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu. REACH regula Nr. 1907/2006 stājās spēkā 2007.gada 1.jūnijā un noveda pie fundamentālām reformām Eiropas ķīmisko vielu likumdošanā.

Ar REACH tiek regulēti daži no svarīgākajiem aspektiem, kas saistīti ar ķīmisko vielu ražošanu, importu un lietošanu, piemēram:

- > **Nav datu nav tirgus** - neviena viela apjomā, kas pārsniedz 1 t/gadā nevar tikt novietota tirgū, ja vien reģistrācijas dosjē par to nav iesniegts Eiropas Ķīmisko vielu aģentūrā;
- > **Rūpniecībai ir jāpierāda droši lietošanas veidi** - atbildība par pierādījumiem, ka vielai pastāv droši lietošanas veidi gulstas uz rūpniecību;
- > **Pret visām vielām ir vienāda attieksme** - pret visām vielām ir vienādas prasības, neatkarīgi no tā, cik ilgi tās ir bijušas tirgū;
- > **Atbildība par drošu lietošanu ir sadalīta starp rūpniecību** - ražotājiem un importētājiem ar vielu reģistrāciju ir jāpierāda to droša lietošana. Vielu lietotāji ir atbildīgi par šo pieļaujamo lietošanas veidu ievērošanu savā darbībā⁴.

Galvenie REACH mērķi ir nodrošināt augsta līmeņa cilvēka veselības un vides aizsardzību no riskiem, ko varētu izraisīt ķīmiskās vielas, veicināt alternatīvās testa metodes, vielu brīvu cirkulāciju iekšējā tirgū un uzlabot konkurētspēju un inovāciju. REACH padara ražošanas uzņēmumus atbildīgus par riska novērtēšanu un pārvaldību, ko rada ķīmiskās vielas un arī par pienācīgas drošības informācijas sniegšanu par vielu izmantošanu. Paraleli Eiropas Savienība var piemērot papildus pasākumus ļoti bīstamām vielām, gadījumos, kad ir nepieciešamas papildus aktivitātes ES līmenī.

CLP ir regula attiecībā uz vielu un maisījumu klasifikāciju, marķēšanu un iepakojšanu. Tā stājās spēkā 2009. gada 20. janvārī. Regula apvieno iepriekšējo ES likumdošanu par ķīmisko vielu klasifikāciju, marķēšanu un iepakojšanu ķīmisko vielu Globāli harmonizētajā klasifikācijas un marķēšanas sistēmā (GHS).

Tās galvenie uzdevumi ir sekmēt ķīmisko vielu starptautisko tirgu un uzturēt esošo vides aizsardzības un

cilvēku veselības līmeni. Klasifikācija un marķēšana ir sistēma, lai identificētu bīstamās ķīmiskās vielas un paziņotu lietotājiem par šiem apdraudējumiem, lietojot standarta simbolus un frāzes uz produkta iepakojuma un Drošības datu lapās (DDL).

Saskaņā ar regulu vielu klasifikācijas termiņš pēc jaunajiem noteikumiem bija 2010. gada 1. decembris. Attiecībā uz maisījumiem termiņš būs 2015. gada 1. jūnijs. Pēc šā pārejas perioda CLP regula aizstās pašreizējos noteikumus par klasifikāciju, marķēšanu un iepakojšanu vielām (direktīvu 67/548/EEK) un preparātiem (direktīvu 1999/45/EK).

1.5.2. GALVENIE MĒRĶU SASNIEGŠANAS LIKUMĪGIE LĪDZEKĻI/PRINCIPI

REACH nosaka vairākus būtiskus līdzekļus, lai sasniegtu likumdošanas izvirzītos mērķus:

Reģistrācija

Reģistrācijas mērķis ir izveidot caurskatāmu, paredzamu un līdzsvarotu sistēmu, kurā ražošanas uzņēmumi uzņemas atbildību par savas produkcijas drošību. **Ražotājiem ir jākrāj piemērota informācija pietiekamā daudzumā un jāizmanto šī informācija, lai noteiktu attiecīgos riska pārvaldības pasākumus, kas jāīsteno ražotājiem un importētājiem, un jārekomendē atbilstīgi pasākumi pakārtotajiem lietotājiem. Vielu ražotājiem un importētājiem ir pienākums iesniegt reģistrācijas dosjē Eiropas Ķīmisko vielu aģentūrā (EĶVA) par katru vielu, kas ražota vai importēta daudzumā no 1 tonnas vai vairāk gadā vienā uzņēmumā (juridiskām personām).**

Reģistrācijas termiņš ir atkarīgs no ķīmisko vielu daudzuma un īpašībām. Eiropas Savienībā REACH padara par pienākumu 11 gadu laikā reģistrēt ap 30 000 ķīmisko vielu:

Reģistrācijas termiņš vielām

Daudzums 1000 tonnas gadā un vairāk	
Kancerogēnas, mutagēnas vielas un reproduktīvajai sistēmai toksiskas vielas (CMR 1. un 2. kategorija) vairāk par 1 tonnu gadā	30/11/2010
Vielas, kas klasificētas kā ļoti toksiskas ūdens organismiem (R50/53) - daudzumā virs 100 tonnām gadā	
Daudzumā no 100 - 1000 tonnām gadā	31/05/2013
Daudzumā no 1 - 100 tonnām gadā	31/05/2018

Šis pienākums attiecas gan uz vielām, gan maisījumiem. Īpaša reģistrācijas kārtība attiecas uz vielām izstrādājumos (piemēram, tādām saražotajām precēm kā mašīnas,

4 Ja tas nav iespējams, vielu lietotājiem pastāv vairākas iespējas, piem. piegādātājam tiek lūgts mainīt novērtējumā ietvertos nosacījumus, lietotājs veic savu novērtējumu vai arī lietotājs maina piegādātāju vai aizvieto pašu vielu.

tekstilizstrādājumi, elektroniskie čipi). Nākotnē REACH reģistrācija Eiropas Savienībā tiks uzskatīta par visu ķīmisko vielu ražošanas, tirgū laišanas un izmantošanas priekšnoteikumu. **Reģistrācijas neizdošanās nozīmē, ka vielu nedrīkst ražot vai importēt.**

Reģistrācijas dosjē ietver informāciju, kas veicina vielas drošu izmantošanu. Praksē tas nozīmē, ka

- > ražotājiem un importētājiem jāiegūst informācija par vielu, ko tie ražo vai importē, un jāizmanto šī informācija, lai novērtētu risku, kas izriet no šīs vielas lietošanas, kā arī jānodrošina, kas šis risks tiek pienācīgi pārvaldīts;
- > informāciju par **vielas īpašībām, lietojumiem un klasifikāciju**, kā arī vadlīnijas par drošu lietošanu ir ietvertas tehniskajā dosjē, ko iesniedz Eiropas Ķīmisko vielu aģentūrā;
- > vielām, kas ir daudzumā 10 t vai vairāk, ir jāiesniedz arī **ķīmiskais drošības pārskats**. Tas ietver novērtējumu attiecībā uz cilvēka veselību, fizikāl-ķīmisko bīstamības novērtējumu, **bīstamības novērtējumu videi un novērtējumu par to, vai viela ir noturīga, bioakumulatīva un toksiska (PBT) vai ļoti noturīga un ļoti bioakumulatīva (vPvB)**;
- > Eiropas Ķīmisko vielu aģentūrai ir jāpārbauda katrs reģistrācijas dosjē, vai visa nepieciešamā informācija ir ietverta, bet šī pārbaude neietver kvalitātes novērtējumu, datu pareizību vai iesniegtos pamatojumus.

Informācija par reģistrēto vielu fizikāli ķīmiskajām, toksikoloģiskajām un ekotoksikoloģiskajām īpašībām ir pieejama EĶVA datubāzē internetā <http://echa.europa.eu/information-on-chemicals/registered-substances>. Datubāzē var veikt meklēšanu pēc vielas nosaukuma vai arī pēc importētās/saražotās tonnāžas.

- > Informācijas plūsma piegādes ķēdē - Drošības datu lapa

REACH pieprasa to, lai ne tikai ražotājiem un importētājiem, bet arī to pircējiem būtu pieejama informācija, kas nepieciešama, lai droši izmantotu ķīmiskās vielas. Pirmais solis informācijas nodošanai ir vispārātzīta un vienkārša **Drošības datu lapa (DDL) visām bīstamajām ķīmiskajām vielām**. DDL ir galvenais informācijas avots uzņēmumā, pamatojoties uz to tiek novērtēts risks cilvēka veselībai un videi. Tiek sagaidīts, ka reģistrācijas laikā tiks iegūta gan jauna informācija par vielu bīstamajām īpašībām, gan arī informācija, kas pārbaudītu riska pārvaldības pasākumu kvalitāti.

Veicot ķīmisko vielu drošības novērtējumus saskaņā ar reģistrācijas prasībām, Drošības datu lapām ir jāpievieno atbilstīgie **iedarbības scenāriji** un tie jāizplata leļup pa piegādes ķēdi.

ledarbības scenāriji aptver ķīmisko vielu identificētos (apzinātos) lietojumus un apraksta specifiskus nosacījumus, kā ķīmiskā viela ir jālieto

Vērtēšana

REACH nodrošina trīs dažādus vērtēšanas procesus, proti, atbilstības pārbaudi, testēšanas ierosinājumu izskatīšanu (šos divus sauc par dosjē novērtēšanu) un vielu novērtējumu:

- > **dosjē novērtēšana** sastāv no reģistrācijas dosjē pārbaudes un testēšanas ierosinājumu izvērtēšanas. Reģistrācijas dosjē atbilstības pārbaudes mērķis ir nodrošināt, lai REACH prasības ir ievērotas un lai iesniegto dosjē kvalitāte ir pietiekama;
- > **vielas novērtēšanas** procesa mērķis ir novērst jebkādas bažas par to, vai viela var radīt risku cilvēku veselībai vai videi. Novērtējums tiks veikts prioritizētajām vielām, kuru prioritizācija pamatojas uz risku. Piemēram, pamatojoties uz informāciju par bīstamību, tāda viela, kura pēc uzbūves ir līdzīga tām vielām, kas izraisa bažas, vai vielām, kuras ir noturīgas un spējīgas bioakumulēties, un liekot domāt, ka viela vai tās viens vai vairāki pārvēršanās produkti rada bažas, vai ir noturīgi un spējīgi bio-koncentrēties utt. Eiropas Ķīmisko vielu aģentūra izveidos Kopienas rīcības plāna uzmetumu, kas aptvers trīs gadu periodu un norādīs vielas, kas tiks vērtētas katru gadu.

Licencēšana

Licencēšanas mērķis ir nodrošināt to, ka risks, ko rada **ļoti augstas bažas izraisošas vielas (SVHC)**, tiek pienācīgi kontrolēts un aizstāts ar piemērotām alternatīvām, vai arī risks tiek samazināts, izmantojot **atbilstošas tehnoloģijas**, vai arī tam ir **sociālekonomisks pamats**, ņemot vērā pieejamo informāciju par alternatīvajām vielām vai procesiem (aizvītotājiem).

SVHC tiek identificētas, pamatojoties uz šādām īpašībām:

- > **KMR vielas** (kancerogēnas, mutagēnas, reproduktīvajai sistēmai toksiskas vielas), 1. un 2. kategorija;
- > **PBT un vPvB vielas - noturīgas, bioakumulatīvas un toksiskas vielas un ļoti noturīgas un ļoti bioakumulatīvas vielas saskaņā ar REACH regulas XIII pielikumā minētajiem kritērijiem**;
- > vielas, kas rada līdzīgas bažas, par kuru iespējamiem nopietnajiem efektiem ir zinātniski pierādījumi, piemēram, vielai piemīt īpašības, kas grauj endokrīno sistēmu vai kas neatbilst REACH XIII pielikumā minētajiem kritērijiem, bet tās ir identificētas kā vielas, kas rada nopietnus un neatgriezeniskus efektus cilvēkiem vai videi.

Vielas var noteikt par SVHC vielām Eiropas ķīmisko vielu aģentūras dalībvalstu komiteja pamatojoties uz ierosi-

nājumu, ko sagatavojusi dalībvalsts, vai pamatojoties uz ierosinājumu, ko sagatavojusi Eiropas Ķīmisko vielu aģentūra pēc Komisijas pieprasījuma. Eiropas Ķīmisko vielu aģentūra nolemj, vai ietvert šīs vielas tā sauktajā vielu "kandidātsarakstā", kas pēc tam var būt iekļautas vielu sarakstā, uz ko attiecas licencēšana (REACH XIV pielikums).

Eiropas Komisija pieņem galīgo lēmumu, vai vielu iekļaut vai neiekļaut vielu sarakstā, uz ko attiecas licencēšana.

Vielas, kas ir ietvertas vielu sarakstā, uz ko attiecas licencēšana, nedrīkst laist tirgū vai lietot pēc tā sauktā "saulrieta datuma", kas noteikts XIV pielikumā. Ja vien

netiek piemēroti specifiski izņēmumi, šīs vielas var laist tirgū tikai tad, ja tiek piešķirta licence specifiskam lietojumam vai lietojums ir atbrīvots no licencēšanas pienākuma.

Ierobežojumi

Vielas, kas tiek ierobežotas, ir vielas, kas rada nepieņemamu risku cilvēku veselībai vai videi visās Eiropas Savienības valstīs, tādējādi arī kontroles pasākumi ir jāievieš visā Eiropas Savienībā.

Ierobežojumi var nozīmēt pilnīgu aizliegumu ražot noteiktu vielu vai tikai ierobežojumus noteiktam vielas lietojumam. Vienas, uz kurām attiecas noteikti ierobežojumi, ir iekļautas REACH regulas XVII pielikumā.

INFORMĀCIJAS VIETNES

Kompetentās iestādes	Eiropas Ķīmisko vielu aģentūra (EĶVA) http://echa.europa.eu/ Igaunija: Igaunijas veselības pārvalde http://www.terviseamet.ee/ Latvija: Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs http://www.lvgmc.lv Lietuva: Lietuvas Vides aizsardzības aģentūra http://gamta.lt Polija: Ķīmisko vielu birojs, www.chemikalia.gov.pl , www.reach.gov.pl
Reģistrētās vielas	http://apps.echa.europa.eu/registered/registered-sub.aspx
Informācija par reģistrēto vielu ķīmiskajām īpašībām	http://echa.europa.eu/information-on-chemicals/registered-substances
Licencēšanas kandidātu vielu saraksts	http://echa.europa.eu/chem_data/authorisation_process/candidate_list_table_en.asp
Licencējamo vielu saraksts	http://echa.europa.eu/reach/authorisation_under_reach/authorisation_list_en.asp
Pastāvošie ierobežojumi	http://echa.europa.eu/reach/restriction/existing_restriction_en.asp

2. Tiesību aktu mijiedarbība

Vielas dzīves cikls ir samērā complicēts. Tā var būt dažādu produktu sastāvos un ar to var rīkoties dažādi īpašnieki. Vielas dzīves cikls var beigties ar tās iznīcināšanu vai arī kā “noslēdzošais piesārņojums”, piem. atkritumu poligonā.

Tomēr, lai iegūtu strukturētu pārskatu, var pieņemt vienkāršotu modeli:

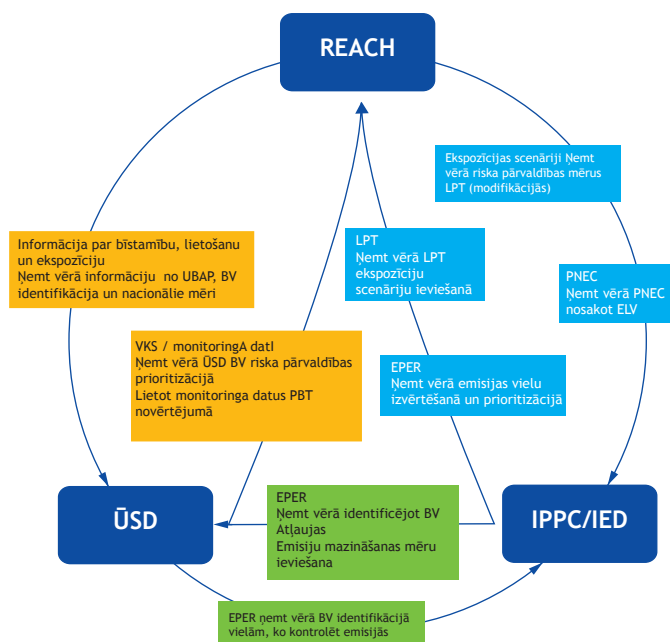
Dzīves cikls sākas ar vielas ražošanu un turpinās ar tās lietošanu, lai iegūtu savienojumus. Savienojumus var izmantot vai nu patērētāji vai arī profesionālie lietotāji,

tos var izmantot arī produktu ražošanā. Šos produktus, kuri satur vielas, atkal var izmantot gala patērētāji vai profesionālie lietotāji līdz tie sasniedz savu paredzētās lietošanas mūža beigas un pāriet atkritumos.

Vielas var tikt emitētas un sasniegt cilvēka ķermeni vai apkārtējo vidi no visiem šiem posmiem.

Likumdošana ir mērķēta, lai censtos kontrolēt vielu lietošanu un tādējādi arī emisijas no visiem dzīves cikla posmiem. Shematisks šīs shēmas attēls redzams zemāk.

3. attēls. Pārskats par dažādu ES normatīvu mijiedarbību.

Zemāk redzamajā tabulā aplūkota jau minēto normatīvu specifika.

	REACH	IPPC un IED	USD un VKS	Atkritumu likumdošana
Mērķis	<ul style="list-style-type: none"> > Augsts cilvēka veselības un vides aizsardzības līmenis > Brīva vielu cirkulācija iekšējā tirgū > Uzlabota konkurētspēja un inovācija 	<ul style="list-style-type: none"> > Augsts vides aizsardzības līmenis kopumā > Integrēta piesārņojuma novēršana un kontrole > Pasākumi, lai novērstu vai samazinātu emisijas gaisā, ūdenī un uz zemes, ieskaitot atkritumu apsaimniekošanas pasākumus 	<ul style="list-style-type: none"> > Uzturēt un uzlabot ūdens vides kvalitāti (iekšzemes virszemes ūdeņus, pārejas ūdeņus, piekrastes ūdeņus un pazemes ūdeņus) > Samazināt vai pārtraukt/pakāpeniski samazināt prioritāro vielu emisijas, izplūdes un zudumus 	<ul style="list-style-type: none"> > Nodrošina, ka atkritumu rašanās ierobežošana un to apsaimniekošana norit visefektīvākajā veidā > Risku novēršana no atkritumu pārstrāde
Joma	<ul style="list-style-type: none"> > Ražošana, izmantošana vai laišana tirgū vielām atsevišķi, vielām preparātos vai izstrādājumos 	<ul style="list-style-type: none"> > Rūpnieciskās iekārtas ar nozīmīgu piesārņojuma potenciālu 	<ul style="list-style-type: none"> > Ūdens ķīmiskais stāvoklis upju baseinos 	<ul style="list-style-type: none"> > Atkritumi, pēc struktūrdirektīvā esošās definīcijas
Pieeja	<ul style="list-style-type: none"> > Koncentrējas uz vielām > Ražošanas uzņēmumi reģistrācijas laikā nodrošina ar informāciju par bīstamību, iedarbību un riska kontroli > Nosaka rīcību ar vielām, kas izraisa lielākās bažas > Ražošanas uzņēmumi piesakās licencēm 	<ul style="list-style-type: none"> > Koncentrējas uz tehniskajiem papēmieniem, lai novērstu/kontrolētu emisijas (Labākās pieejamās tehnoloģijas) > Ražošanas uzņēmumi piesakās atļaujai konkrētai darbībai un konkrētā vietā 	<ul style="list-style-type: none"> > Koncentrējas uz prioritārajām vielām (33 prioritārās vielas, tajā skaitā 13 prioritārās bīstamās vielas) > Nosaka VKS prioritārajām vielām un 8 citām prioritārajām piesārņojošām vielām 	<ul style="list-style-type: none"> > Fokusējas uz atkritumiem > Definē atkritumu tipus un pārstrādes tehnoloģijas, pieprasa pārvaldības un dokumentācijas sistēmas > Regulē no vides un resursu efektivitātes viedokļa
Vides matrica	<ul style="list-style-type: none"> > Ūdens, gaiss, augsne, sedimenti, biota, strādājošie, patērētāji 	<ul style="list-style-type: none"> > Ūdens, gaiss, augsne 	<ul style="list-style-type: none"> > Ūdens, sedimenti, biota 	<ul style="list-style-type: none"> > Ūdens, gaiss, augsne
Mērķa grupa	<ul style="list-style-type: none"> > Vielu ražotāji, importētāji un pakārtotie lietotāji > Izstrādājumu, kas satur šīs vielas, ražotāji un importētāji 	<ul style="list-style-type: none"> > Ražošanas un lauksaimniecības nozare 	<ul style="list-style-type: none"> > Visi prioritāro vielu punktveida un difūzie avoti 	<ul style="list-style-type: none"> > Atkritumu apsaimniekošanas iekārtu operatori > Rūpnieciskie uzņēmumi, kas rada atkritumus
Harmonizācijas līmenis	<ul style="list-style-type: none"> > Reģistrācija, ierobežojumi, licencēšana ir attiecināma tikai uz ES 	<ul style="list-style-type: none"> > Piešķirot atļauju, kompetentajai iestādei ir iespēja novirzīties no Labākām pieejamām tehnoloģijām gadījumos, kad ir pamatojums 	<ul style="list-style-type: none"> > Vides kvalitātes standarti (VKS) prioritārajām vielām ir piemērojami visā ES, bet citiem piesārņotājiem VKS ir noteikti nacionālā vai upju baseinu mērogā > Nacionālā vai upju baseinu mērogā dalībvalstīm prioritārajām vielām ir atļauts izveidot daudz stingrākus VKS 	<ul style="list-style-type: none"> > Direktīvas atļauj pārņemšanu nacionālā līmenī

* Atkritumu likumdošana ir iekļauta šajā tabulā, jo tā mijiedarbojas ar citiem normatīviem, kā aprakstīts turpmāk.

Dažādos normatīvajos aktos ir dažādi līdzekļi un dažādi laika grafiki mērķu sasniegšanai. Tas ir ilustrēts zemāk redzamajā attēlā ar konkrētu vielu piemēriem - Di(2-etilheksil) ftalāts (DEHP) (CAS Nr.: 117-81-7).

Di(2-etilheksil) ftalāts (DEHP) (CAS Nr.: 117-81-7)		
REACH & CLP	IPPC un RED	ŪSD un VKS
INFORMĀCIJA PAR ĶĪMISKAJĀM VIELĀM, LIETOŠANAS IEROBEŽOJUMI	ĶĪMISKO VIELU LIETOŠANA UN ĶĪMISKO VIELU EMISIJU ŪDENĒ KONTROLE AR ATĻĀUJU PALĪDZĪBU	LABS ĶĪMISKAIS STĀVOKLIS (prioritāro ķīmisko vielu koncentrācija <VKS) līdz 12/2015
<p>Reģistrācija: viela netiek lietota bez provizoriskās reģistrācijas/reģistrācijas</p> <p>Klasifikācija: Repr. Kateg. 2; R60-61 (var pasliktināt auglību; var radīt kaitējumu nedzimušam bērnam)</p> <p>Licencēšana: nedrīkst izmantot pēc 2015. gada 21. februāra (jo tā ir toksiska reproduktīvajai sistēmai)</p> <p>Ierobežojumi: nedrīkst izmantot kā vielu vai maisījumus koncentrācijās, kas ir lielākas par 0,1 % no plastkāta materiāla svara, rotaļlietās un bērnu kopšanas izstrādājumos</p>	Nav ietverts BREF dokumentos	Emisijas ir jāsamazina līdz 2020. gadam AA-VKS ūdeņiem - 1,3 µg/l Virszemes ūdeņu monitorings: vienreiz mēnesī

Tomēr ir daudzas saistības starp zemāk aprakstītajiem likumu ietvariem.

2.1. ŪSD - IPPC/IED galvenās saistības

ŪSD un IPPC/IED direktīvas ir komplementāras (savstarpēji papildinošas). Piesārņojošo darbību atļaujas un likumdošanas izpilde kļūs arvien svarīgāka, lai nodrošinātu ŪSD uzdevumu realizēšanu ūdens kvalitātes uzlabošanai.

ŪSD uzdevumi un procesi var ietekmēt uzņēmuma darbības un monitoringa nosacījumus, kas var tikt piemēroti atļaujās un veicināt likumdošanas izpildīšanu un atļauju pārskatīšanu.

IPPC/IED direktīvas īstenošanā pieņemtie lēmumi var būt ļoti nozīmīgi, vienlaicīgi īstenojot Ūdens struktūrdirektīvu, piemēram, pasākumu programmu būtība, monitorings, saraksti utt. Galvenie mijiedarbības punkti ir aprakstīti zemāk:

Formālās mijiedarbības:

- > Par vielām ŪSD X Pielikumā jāziņo IED ietvaros ŪSD -> ierosina prasības IED ietvaros attiecībā uz monitoringu;

- > IED atļaujās jāņem vērā VKS nosakot emisiju robežvērtības -> atbildīgajām iestādēm jāņem vērā VKS un vietējie vides apstākļi, lai aprēķinātu, kādām jābūt pieļaujamajām emisiju robežvērtībām.

Iespējamās mijiedarbības:

Izdodot IED atļaujas būtu jāņem vērā ne tikai ŪSD X Pielikuma vielas, bet arī nacionālās prioritātes;

- > Ja ir problēmas sasniegt ŪSD noteiktos VKS, zem IED izsniegtās atļaujas ir instruments ar ko samazināt emisijas (stingrāki nosacījumi operatoriem). Tas nozīmē, ka tiek ņemtas vērā nacionālās un reģionālās īpatnības. Atsevišķos gadījumos tas var nozīmēt noteikt zemākas emisiju robežvērtības, lai sasniegtu VKS.

2.2. REACH - ŪSD galvenās saistības

REACH Ūdens struktūrdirektīvas prasību izpildīšanu nodrošina ar daudzām iespējām. Institūcijas, kas nodarbojas ar Ūdens struktūrdirektīvas pienākumu izpildi, var iegūt no riska pārvaldības pasākumiem, kas tiek rekomendēti zem REACH, lai gan informācija nevar tikt izmantota tieši. Piemēram, Ūdens struktūrdirektīvas kompetentās iestādes var izmantot informāciju, kas iegūta REACH ietvaros no punkveida piesārņojuma atļaujām vai arī informāciju no Ķīmiskās drošības pārskata (KDP), kur ietverta informācija, kas norāda piemērotu tehnoloģiju veidu, lai aizsargātu ūdensobjektus un iespējamo emisiju līmeni, kas jāsasniedz. Ja viela, kas rada neskaidrības, ir tāda, uz ko attiecas licencē-

šanas prasības, tam vajadzētu novest pie ierobežojumiem piesārņojošo darbību atļauju ūdens sadaļā, piemēram, izsniegt uz ierobežotu laika periodu un izmantot tikai specifiskam (licencētam) lietojumam.

Galvenā saistība starp REACH un ŪSD zemāk ir aprakstīta detalizētāk.

Formālās mijiedarbības:

- > REACH ietver tiešu atsauci uz ŪSD, nosakot, ka tā attiecas uz vides likumdošanu, ieskaitot Direktīvu 2000/60/EC. Tas nozīmē, ka ir iespējams noteikt arī stingrākas

prasības nekā noteiktas REACH, piem. notekūdeņu emisijām un piesārņojošo vielu ierobežošanai.

- > Izvērtējot iespējamās prioritārās BV, Komisijai ir jāņem vērā citos ES normatīvos aktos regulētās vielas, tajā skaitā īpašas bažas izraisošās vielas no REACH.
- > Ja vielas VKS nav sasniegts un uz šo vielu attiecas arī autorizācija REACH ietvaros, tas var kalpot par iemeslu jau pabeigtas autorizācijas pārskatīšanai.⁵ Pārskatīšanas rezultātā var tikt noteikti stingrāki autorizācijas noteikumi (vai arī tālāka autorizācija nav iespējama) ja tas ir nepieciešams VKS sasniegšanai.

Neformālās saiknes un iespējamās mijiedarbības:

- > Uz daudzām no vielām, kas ir ietvertas ŪSD un VKS Direktīvās attiecas autorizācija vai ierobežojumi, kas paredzēti REACH. ŪSD BV definīcija ir tuva tai, kas ir dota īpašas bažas izraisošām vielām REACH. Tādējādi autorizācija un ierobežojumi zem REACH var tikt izmatoti kā rīks, lai sasniegtu arī ŪSD izvirzītos mērķus.

5 Līdz šim brīdim autorizācijas vēl nav piešķirtas. Līdz ar to nav skaidrs vai nosacījumos var tikt iekļautas arī specifiskas reģionālas prasības

- > REACH uztverē endokrīno sistēmu bojājošie efekti rada tādu pašu risku kā, piemēram, PBT/vPvBs (pants 57.f). Dažas endokrīno sistēmu bojājošās vielas, kurām piemīt arī citas bīstamības īpašības ir klasificētas kā prioritārās BV ŪSD.
- > ŪSD ietvaros dalībvalstīm ir jāveic regulārs bīstamo vielu monitorings ūdeņos. Monitoringa informācija var tikt izmantota REACH riska novērtējumos, piem. vielas izvērtējuma kontekstā.
- > Dati, kas tiek ģenerēti, lai izskaitļotu paredzētas beziedarbības koncentrācijas⁶ (PNECs) zem REACH ir vērtīgs sākuma punkts esošo VKS pārskatīšanai vai jaunu izveidošanai. Tomēr jāņem vērā, ka definējot VKS ir jāņem vērā arī citi raksturlielumi.

Ja REACH ietvaros autorizācijai tiek izskatīta viela, kas ir klasificēta kā prioritārā BV ŪSD, to nevajadzētu autorizēt, ja pastāv pamatots risks, ka rezultātā varētu tikt neievērotas ŪSD noteiktās ūdens kvalitātes prasības.

6 PNECs ir robežvērtības, kas nosaka vielas koncentrācijas limitu, zem kura nevar rasties neatgriezeniskas nelabvēlīgas sekas apkārtējai videi vai dzīvīem organismiem

2.3. MSFD, ŪSD un REACH galvenās saistības

Pastāv vairākas saiknes starp ŪSD un MSFD. Zemāk apskatītas dažas no tām.

Gan MSFD gan ŪSD tiek ņemtas vērā gan vielu koncentrācijas, gan to iedarbība. ŪSD ūdens ķīmiskais statuss ir iedalīts divās klasēs: “labs” un “nav labs”, turpretī ekoloģiskais statuss ir iedalīts piecās klasēs: “augsts”, “labs”, “apmierinošs”, “vājš” un “slikts”. Labs vides stāvoklis MSFD ietvaros ir iedalīts divās klasēs “labs” un “nav labs” un tas ir attiecināms no 11 deskriptoru kopuma. Saskaņā ar ŪSD labs ķīmiskais statuss ir jāsasniedz līdz 2015. gadam, turpretī labs vides stāvoklis saskaņā ar MSFD jāsasniedz līdz 2020. gadam.

Saiknes un iespējamās mijiedarbības

- > Pastāv saiknes starp piesārņotāju, BV un prioritāro vielu definīcijām MSFD un ŪSD. Šajā gadījumā jāņem vērā MSFD deskriptori 8 un 9 par labu vides stāvokli jo tie ir saistīti ar “piesārņotājiem”. “Piesārņotāji” kā tādi MSFD nav definēti. Tomēr, Komī-

sijas lēmumā 2010/477/EU “Kritēriji un metodiskie standarti par laba vides stāvokļa noteikšanu jūras ūdeņos” ir norādīts, kas ir domāts ar piesārņotājiem deskriptorā 8. Tas definē piesārņotājus līdzīgi, kā tas ir izdarīts ŪSD.

- > Mijiedarbība iespējama caur REACH riska novērtējumiem, kas tiek veikti priekš reģistrācijas, XV Pielikuma vielu dosjē un vielu novērtējumiem, kas var tikt izmantoti laba vides stāvokļa noteikšanai jūras ūdeņos. Labu vides stāvokli definē katra dalībvalsts, ņemot vērā novērtējumus, kas veikti citu ES normatīvu ietvaros. Tas nozīmē, ka, piemēram, VKS no ŪSD un PNEC vērtības no REACH ir jāņem vērā. Jūras ūdeņu vides stāvoklis nav labs, ja ŪSD ietvaros nav sasniegts labs ūdeņu ķīmiskais stāvoklis.
- > MSFD, līdzīgi kā ŪSD, var nodrošināt monitoringa informāciju par ūdens vidē esošo BV koncentrācijām. Šos datus var izmantot rūpniecības uzņēmumi vielu reģistrācijas procesā.

2.4. REACH - IPPC/IED galvenās saistības

IPPC/A kategorijas piesārņojošo darbību operatoriem, darbinot iekārtas, ir jāņem vērā vides un drošības apsvērumi. Operatori var būt vielu ražotāji vai pakārtotie

lietotāji REACH ietvaros. Tādēļ tiem tiek prasīts ņemt vērā lietojamo vielu drošību un tiem ir jāpiemēro atbilstīgi riska pārvaldības pasākumi. Lai to panāktu,

operatoriem jābūt pieejamai korektai informācijai par vielām, ko tie izmanto.

Formālās saiknes:

- > IED ietvaros jāizvērtē vielu riski autorizācijas pieņemšanas procesā

Neformālās saiknes atbildīgajām institūcijām:

NECs var tikt izmantotas lai izvērtētu konkrētas emisijas; tās var sniegt atbalstu nosakot emisiju robežvērtības.

Ekspozīcijas scenāriji var tikt izmantoti, lai noteiktu emisiju robežvērtības.

Ekspozīcijas scenāriji var tikt izmantoti, lai noteiktu konkrētus risku pārvaldības mērus.

REACH informācija var tikt izmantota lai tālāk uzlabotu BREF dokumentus un iekļautu BV perspektīvu LPT izstrādē.

BREF dokumentus var izmantot vielu izvērtēšanai un reģistrācijas dosjē (pagaidu) pārbaudei.

Papildus tam, rūpniecības uzņēmumi var izmantot BREF dokumentus ekspozīcijas scenārijus vielu reģistrācijai vai aprakstītu riska pārvaldības mērus noteiktā sektorā. Tomēr jāņem vērā, ka vairumā BREF dokumentu vielu pamatinformācija nebūs atrodama un būs jāmeklē citos avotos.

2.5. Mijiedarbība starp ķīmisko vielu un atkritumu likumdošanu

2.5.1. ATGŪTĀS VIELAS

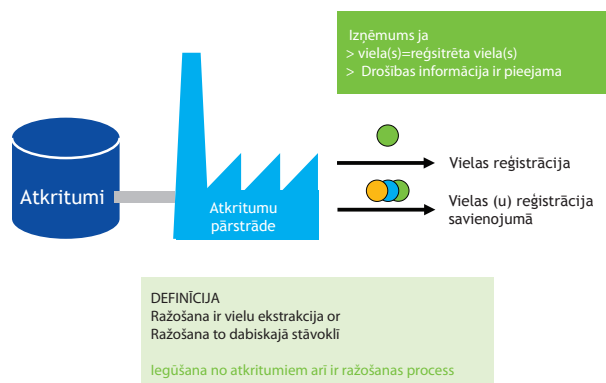
Waste treatment may result in the recovery of substances. Atkritumu apsaimniekošanas rezultātā var notikt vielu atgūšana gan tīrā veidā, gan maisījumos. Šādos gadījumos atkritumu apstrādes process ir uzskatāms par ražošanas procesu saskaņā ar REACH, jo vielas tiek iegūtas no izejmateriāliem (šajā gadījumā atkritumiem). Rezultātā uz šīm vielām attiecas reģistrācijas prasības, ja to apjoms pārsniedz 1 t/a.

Atkritumu pārstrādes operators var pieteikt izņēmuma gadījumu reģistrācijai, ja var pierādīt, ka viela jau ir re-

ģistrēta (REACH Art. 2.7(d)). Šim nolūkam ir jāpierāda, ka atgūtā viela ir identiska jau reģistrētai. Papildus tam, operatoram ir jābūt sagatavotiem atbilstošiem dokumentiem, kas raksturo atgūto vielu, piemēram, drošības datu lapai, ja viela ir klasificēta kā bīstama.

Atkritumu pārstrādes procesā šie atkritumi automātiski nepārstāj kvalificēties zem atkritumu apsaimniekošanas likumdošanas, ja tiem ir veikta priekšreģistrācija zem REACH. Vai tie vēl joprojām ir atkritumi, tiek definēts no atkritumu apsaimniekošanas likumdošanas perspektīvas.

4. attēls. Atgūtās vielas.

Ja vielas no atkritumiem tiek atgūtas kā objekti, jeb priekšmeti, reģistrācija nav nepieciešama. Tomēr, ja šis priekšmets satur īpaši augstas bažas izraisošas vielas koncentrācijā virs 0,1% no masas, priekšmeta saņēmējam tas ir jādarā zināms - kā minimums vielas nosaukums.

2.5.2. INFORMĀCIJA PAR ATKRITUMIEM ZEM REACH

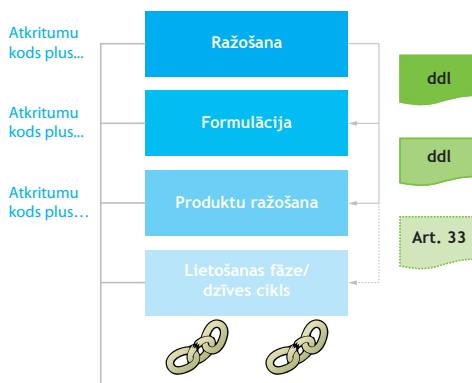
Lai arī uz atkritumiem REACH neattiecas, vielu atkritumu fāze ir jāņem vērā tās drošības novērtējumā pie reģistrācijas, kā arī autorizācijas procesā.

Vielu drošības novērtējumā ja to apjoms pārsniedz 10 t/a vai arī tās ir klasificētas kā PBTs/vPvBs ir jāidentificē to radīto atkritumu veidi un apjomi (ieskaitot ražošanas formulēšanas un lietošanas laikā radītos atkritumus).

Reģistrantiem ir jāģenerē šī informācija savos novērtējumos un jānodod tā tālāk saviem klientiem caur drošības datu lapām. Šai informācijai ir jāsaturs vismaz atkritumu to

kodi, kuri var rasties. Ja vielas vai maisījumi ir produktu sastāvā, komunikācija REACH ietvaros par tām ir ierobežota līdz gadījumiem, ja šīs vielas ir klasificētas kā īpašas bažas izraisošas, līdz ar to, informācija par citām BV tiek pazaudēta. Tā kā vairums atkritumu tiek savākti caur savākšanas sistēmām, nekāda informācija no pēdējā īpašnieka atkritumu pārstrādātājam netiek nodota. Tādējādi, REACH informatīvi neatbalsta atkritumu pārstrādes operatorus.

5. attēls. Pārtrauktā komunikācijas ķēde

Situācija nav apmierinoša, jo no vienas puses vielu ražotājiem ir jāveic izvērtējums arī par atkritumu fāzi, taču tiem nav tiešas komunikāciju ķēdes ar atkritumu pārstrādes operatoriem, kas ar šo fāzi nodarbojas. Informācija tiek nodrošināta vienīgi par ražošanas atkritumiem. Šeit ir nozīmīgs trūkums normatīvo aktu mijiedarbībā, kurš būtu jānovērš.

2.5.3. TIEŠĀ SAIKNE STARP ĶĪMISKAJĀM VIELĀM UN ATKRITUMIEM

Lai arī tas var šķist acīmredzami, vistiešākā saikne starp ķīmisko vielu un atkritumu likumdošanu ir tiešā saistība starp lietoto BV daudzumu un radīto bīstamo atkritumu daudzumu. Tā kā uzņēmumiem atkritumu apsaimniekošana ir būtisks aspekts gan no vides, gan ekonomiskā viedokļa, tas šeit ir izcelts, lai tiktu atgādināts kā arguments par labu dažādiem risku pārvaldības mēriem, piemēram, BV aizvietošanai ar nebīstamām vai mazāk bīstamām vielām.

2.5.4. MIJIEDARBĪBAS ATBILDĪGO INSTITŪCIJU LĪMENĪ

Ir vairāki potenciālie punkti, kuros REACH un atkritumu apsaimniekošanas likumdošanu ieviešanas atbildīgās institūcijas var sadarboties kopīgu mērķu sasniegšanai:

- > Atkritumu institūcijas var pārbaudīt DDL, lai pārbaudītu vai uzņēmumi atkritumus apsaimnieko pareizi;

- > Atkritumu un ķīmisko vielu institūcijas var sadarboties, lai pārbaudītu vai izņemumi no REACH ir tikuši pareizi piemēroti;
- > Ķīmisko vielu institūcijas var iegūt informāciju par tipiskiem atkritumu sastāviem un to izcelsmes avotiem no atkritumu institūcijām, lai izlemtu vai ir nepieciešams meklēt papildus potenciālos BV izmantotājus un rašanās avotus;
- > Atkritumu iestādes var izmantot reģistrāciju datubāzē atrodamo informāciju, lai noteiktu vai atkritumiem ir definēti pareizie kodi.

Informācijas avoti

- > ES atkritumu likumdošana
<http://ec.europa.eu/environment/waste/legislation/index.htm>
- > REACH vadlīnijas par atkritumiem un atgūtajām vielām
http://echa.europa.eu/documents/10162/13632/waste_recovered_en.pdf
- > REACH vadlīnijas ķīmisko vielu drošības novērtējumam atkritumu fāzē
http://echa.europa.eu/documents/10162/13632/r18_v2_final_en.pdf
- > Atkritumu beigu kritēriji
http://ec.europa.eu/environment/waste/framework/end_of_waste.htm

3. Rekomendācijas sākotnējām aktivitātēm

Kā jau aprakstīts iepriekšējās nodaļās, visi trīs sektori - IPPC, ŪSD un REACH - ir ļoti kompleksi un tiem ir daudz saistības, kā arī daudz atšķirību. To ieviešanā un izpildē ir iesaistītas daudzas dažādu līmeņu (ES, nacionālā, reģionālā) institūcijas, kurām ir dažādi skaidri aprakstīti pienākumi. Tādējādi šo ietvaru ieviešana izraisa daudzus izaicinājumus kā varas iestādēm, tā arī ražošanas uzņēmumiem un ir nepieciešama laba izpratne par visu šo likumu ietvaru principiem, kā arī laba sadarbība un informācijas apmaiņa starp institūcijām un citām iesaistītajām pusēm.

Efektīva vides aizsardzība ir iespējama tikai tad, ja ir iesaistīti gan ražošanas uzņēmumi, notekūdeņu attīrīšanas iekārtas (NAI), piesārņojošo darbību atļauju izdevēju un kontroles institūcijas, gan par monitoringu atbildīgās institūcijas.

Šajā nodaļā ir apkopotas dažas idejas, kā šie likumu ietvari varētu tikt īstenoti visefektīvākajā veidā, par kādu informāciju ir būtiski komunicēt un kādi ilgtermiņā varētu būt pirmie soļi, lai to sasniegtu.

3.1. Kā piekļūt un izmantot informāciju, kas iegūta REACH ietvaros?

Informācija, kas iegūta REACH vielu reģistrācijas ietvaros, ir savākta Eiropas Savienības līmenī - Eiropas Ķīmisko vielu aģentūrā. Daļa šīs informācijas ir pieejama tikai

dalībvalstu varas iestādēm, pārējā informācija ir publiski pieejama. Zemāk esošajā tabulā ir redzams, kāda informācija vides jomā varētu būt būtiska varas iestādēm.

Informācijas veids	Pieeja	Interneta adrese/ avots	Kāda informācija ir iekļauta
Reģistrētās vielas	Publiska	http://apps.echa.europa.eu/registered/registered-sub.aspx	EK/CAS Nr., vielas nosaukums, reģistrācijas veids, dosjē pieejamība.
Informācija par reģistrēto vielu ķīmiskajām īpašībām	Publiska	http://apps.echa.europa.eu/registered/registered-sub.aspx http://www.echemportal.org/	Vielas klasifikācija un marķēšana, īpašības (fizikālķīmiskās īpašības, ekotoksicitāte, vielas liktenis un izturēšanās vidē, toksicitāte), toksikoloģisko un ekotoksikoloģisko pētījumu rezultāti, atvasinātais beziedarbības līmenis (DNEL) vai paredzētā beziedarbības koncentrācija (PNEC), drošas lietošanas vadlīnijas, analītiskās metodes, ja tās nepieciešamas saskaņā ar REACH regulas IX vai X pielikumiem, kas padara iespējamu noteikt bīstamo vielu, kad tā ir izplūduši vidē, kā arī noteikt tiešu iedarbību uz cilvēkiem.
Licencēšanas kandidātsaraksts	Publiska	http://echa.europa.eu/chem_data/authorisation_process/candidate_list_table_en.asp	EK/CAS Nr., vielas nosaukums, iekļaušanas iemesls, vielas atbalsta dokumenti.
Licencējamo vielu saraksts	Publiska	http://echa.europa.eu/reach/authorisation_under_reach/authorisation_list_en.asp	EK/CAS Nr., vielas nosaukums, vēlākais pieteikuma datums licencēšanai, saulrieta datums.
Esošie ierobežojumi	Publiska	http://echa.europa.eu/reach/restriction/existing_restriction_en.asp	EK/CAS Nr., vielas nosaukums, ierobežojumu nosacījumi.

Informācijas veids	Pieeja	Interneta adrese/ avots	Kāda informācija ir iekļauta
Galvenā informācija likumdošanas izpildīšanai	Dalībvalstu kompetentās iestādes	RIPE - REACH ieviešanas informācijas portāls. Lai iegūtu specifiskus datus, dalībvalstu kompetentajām iestādēm ir jāiesniedz pieteikums	Informācija par uzņēmumu (adrese, kontaktinformācija un atbildīgās personas, vieta), vispārīga informācija par informācijas iesniegšanu (tonnāža, datums, atsauces numurs utt.), vielas identifikācijas informācija (ne maisījumos), identificētie lietojumi un lietojumi, kurus nerekomendē, pilnīga klasifikācijas informācija (CLP un BPD), pilnīga marķēšanas informācija, drošības informācija (pirmā palīdzība, ugunsdrošība, nejauša izlīšana, apiešanās ar vielu, iedarbības kontrole, stabilitāte un reagēšanas spēja), noglabāšanas apsvērumi, fizikālās un ķīmiskās īpašības (pamatvērtības), toksikoloģiskās īpašības (pamatvērtības), ekotoksikoloģiskās īpašības (pamatvērtības), iedarbības informācija (iedarbības ceļi).
Klasifikācijas un marķējumu saraksts	Publiska	http://echa.europa.eu/clp/c_l_inventory_en.asp (būs pieejama 2011. gada vidū).	Pamatinformācija par klasifikāciju un marķēšanu paziņotajām un reģistrētajām vielām, kas saņemta no ražotājiem un importētājiem. Tas ietvers arī harmonizētās klasifikācijas sarakstu (CLP regulas VI pielikuma 3.1. tabula).

Piemēri par to, kādā gadījumā REACH informācija varētu būt noderīga:

- > izsniedzot piesārņojošo darbību atļauju, iespējams pārbaudīt, ko uzņēmums ražo/importē, kādā daudzumā, kādam lietojumam, tādējādi iegūstot kopainu par uzņēmuma aktivitātēm;
- > sameklēt uzņēmumus, kas specifiskā apgabalā darbojas ar ķīmiskām vielām;
- > sameklēt specifisku bažas izraisošu vielu ražotājus/importētājus, piemēram, pamatojoties uz vides monitoringa rezultātiem;
- > atrast plašu informāciju par jebkādas specifiskas vielas īpašībām, piemēram, PNEC;
- > pārbaudīt, vai uzņēmumi attiecībā uz informācijas iesniegšanu darbojas saskaņā ar REACH/CLP pienākumiem;
- > pārbaudīt, vai iesniegtā informācija atbilst situācijai uzņēmumā;
- > pārbaudīt, vai Drošības datu lapu saturs ir saskaņā ar informāciju, kas iekļauta reģistrācijas dosjē;
- > pārbaudīt, kā viela tiek lietota (tam jābūt saskaņā ar paredzēto lietojumu, kas norādīts vielu reģistrējot);
- > pārbaudīt, vai specifiskai bažas izraisošai vielai ir piemērota licencēšana utt.

3.2. Kā sagatavot atļauju, kas atbilst ŪSD prasībām?

Pašlaik lielākā daļa izsniegto atļauju ir "IPPC atbilstīgas", t.i., saskaņā ar IPPC direktīvu. Tomēr ir būtiski nodrošināt to, lai atļauja ir robusta attiecībā uz likumīgajiem pienākumiem kopumā, jo no holistikā tiesiskā un vides viedokļa ir nepieņemami, ja iekārtas saņem piesārņojošo darbību atļauju darbībai, lai gan tiek pārkāpti vai netiek ievēroti citi likumu noteikumi/ prasības.

Lai piesārņojošo darbību atļauju sagatavotu Ūdens struktūrdirektīvai atbilstīgu, t.i., saskaņā ar ŪSD/VKS direktīvu prasībām, ir nepieciešams zināt, vai iekārta var ietekmēt virszemes vai pazemes ūdeņus. Minimālās prasības, lai atļaujas būtu "Ūdens struktūrdirektīvai atbilstīgas":

a) nav loģiski pierādāma ietekme uz virszemes un pazemes ūdeņiem;

b) ietekme uz virszemes un pazemes ūdeņiem neietekmē Vides kvalitātes standartus, kas noteikti ŪSD un VKS direktīvās.

Arī citiem atļaujas nosacījumiem ir jābūt saskaņotiem, piemēram, pasākumiem, kas noteikti upju baseinu apsaimniekošanas plānos, kā arī monitoringa pienākumiem.

Tādēļ, izsniedzot atļauju, speciālistam vajadzētu veikt **vismaz šādus soļus:**

- 1) iegūt informāciju no ūdens resursu aizsardzības speciālistiem par specifiskiem piesārņotājiem, kas ir nozīmīgi atsevišķam ūdensobjektam;
- 2) konsultēties ar ūdens resursu aizsardzības speciālistiem par to, vai attiecīgā iekārta, izplūdes veidi, atsevišķi piesārņotāji, ūdens lietošana u.c. var potenciāli ietekmēt ūdensobjekta stāvokli un kādi

- ir vispiemērotākie pasākumi, ko vajadzētu iekļaut piesārņojošo darbību atļaujas nosacījumos;
- 3) iegūt informāciju no ūdens resursu aizsardzības speciālistiem par jebkādam bažām attiecībā uz atsevišķiem Vides kvalitātes standartiem (ūdenī, sedimentos vai biotā) attiecīgajā ūdensobjektā, t.i., ja pastāv kādas nepilnības attiecībā uz Vides kvalitātes standartiem ūdensobjektā;
 - 4) Izlemt, kādi būtu piemērotākie mēri, kas iekļautami atļaujas nosacījumos (ekspozīcijas scenāriji var tikt izmantoti, lai noskaidrotu kā emisijas var tikt samazinātas; ja LPT pielietošana nav pietiekami, iespējams jāpiemēro papildus prasības.
- Piemēram, ja ūdenstilpē tiek emitēta viela, kurai zem ŪSD ir noteikts VKS, ir jānosaka atbilstoša emisiju robežvērtība, lai VKS tiktu ievērots. Līdz ar to, vajadzētu veikt riska novērtējumu, lai šo robežvērtību noteiktu.

3.3. Kā sagatavot atļauju, kas atbilst REACH prasībām?

Minimālie apsvērumi, kas jāņem vērā, izsniedzot piesārņojošo darbību atļauju, lai to sagatavotu atbilstīgu REACH regulai, ir respektēt kontroles pasākumus, kas jau tiek rekomendēti REACH ietvaros:

- 1) Tikai priekšreģistrētas un/vai reģistrētas var tikt lietotas uzņēmumā, vai arī vielas, kurām piešķirts izņēmuma statuss;
- 2) Uzņēmumam jāseko noteiktajiem vielu lietošanas ierobežojumiem, ja tādi pastāv. Līdz ar to, pirms atļaujas izsniegšanas būtu jānoskaidro vai lietotajām vielām ir veiktas visas nepieciešamās procedūras zem REACH;
- 3) EĶVA vajadzētu brīdināt atļauju izdošanas iestādes par uzņēmumiem, kas lieto vielas, kam nepieciešama autorizācija. Šādu gadījumu pārbaudei būtu jābūt prioritārai.

3.4. Kā visefektīvāk izmantot monitoringa datus?

Gan IPPC, gan ŪSD/VKS ietver monitoringa prasības: procesa, izplūžu, ūdens kvalitātes, biotas, u.c. Dažos gadījumos monitoringa prasības ir precīzas: IPPC operatoriem ir jāveic vielu monitorings, kas noteikts to piesārņojošo darbību atļauju noteikumos, VKS direktīvas ietvaros ir jābūt veiktam monitoringam par vielām, kuras izraisa zināmas bažas, ŪSD ietvaros tiek prasīts vispārīgāks ūdensobjektu monitorings utt.

Protams, monitoringa veids un biežums, ko prasa viens normatīvs, var būt vai var nebūt piemērots lietošanai cita normatīva monitoringa/analītisko procesu ietvaros. Tādēļ vajadzētu pielikt zināmas pūles, lai vienkārši norādītu, ka monitoringa rezultāti var tikt integrēti starp dažādām sistēmām. Tādējādi kompetento iestāžu izaicinājums ir nodrošināt, lai atbilstīgi normatīvam monitoringa informācija ir sagatavota viegli pieejama katrā vides pārvaldības sistēmā un ir tādā formā, kas var tikt izmantota, lai palielinātu iegūto datu vērtību.

Līdz ar to piesārņojošo darbību atļauju izdevēj institūcijām un par ūdens resursiem atbildīgajām varas iestādēm vajadzētu pārrunāt un apmainīties ar informāciju par monitoringa procedūrām un rezultātiem:

- 1) IPPC iekārtu monitorings nodrošinās ar nozīmīgu informāciju par slodzēm uz ūdenstilpēm, un ūdens resursu aizsardzības speciālistiem jāmeklē pieeja šāda monitoringa rezultātiem;
- 2) tur, kur pastāv bažas par IPPC iekārtu darbību, ūdens resursu aizsardzības speciālisti varētu pārrunāt ar IPPC/ A kategoriju piesārņojošo darbību atļauju izdevēj iestādi par iespēju, ka iekārtu operatori finansē un uzņemas apkārtējās vides monitoringu, lai izpētītu iekārtas ietekmi;
- 3) tad, ja pastāv bažas par Vides kvalitātes standartu pārkāpumu, operatoriem/piesārņojošo darbību atļauju izdevēj iestādēm jānosaka, kur monitoringa informācija, modelēšanas analīze u.c. ir pieejamas, lai pārbaudītu saistību starp iekārtu aktivitāti un Vides kvalitātes standartiem, un kur nepieciešams izstrādāt/veikt papildu analīzes;
- 4) apskatot monitoringa rezultātus, ūdens resursu aizsardzības speciālistiem ir jābūt gataviem komunikācijai ar IPPC izpilvaras iestādēm gadījumā, kad IPPC iekārtu emisijām ir negaidītas sekas uz ūdenstilpēm; tas var būt neparedzētas (atļaujas nosacījumiem neatbilstīgas) izturēšanās (kad ir nepieciešama inspicēšana) dēļ, vai neparedzamas piesārņotāju izturēšanās dēļ utt. Tas var prasīt atkārtotu darbību un atļaujas nosacījumu pārbaudi.

3.5. Kādi ir nākamie soļi?

- > Izveidojiet nacionālu darba grupu, kur REACH, atļauju uzsniegšanas, ūdens resursu un atkritumu pārvaldības atbildīgās institūcijas var apspriest jautājumus, kas ir svarīgi vairākām pusēm - lai sekmīgi īstenotu mijiedarbības starp normatīviem ir nepieciešama regulāra informācijas apmaiņa.
- > Nosakiet cik bieži būtu jānotiek tikšanās reizēm;
- > Apspriediet starp institūcijām, kuri ir problemātiskākie jautājumi un kāpēc, piemēram, definējiet, kuras būtu vielas, kas uzskatāmas par nacionāli prioritārām zem vairākiem normatīvajiem aktiem;
- > Organizējiet pieredzes apmaiņas seminārus starp dažādu institūciju inspektoriem. Šādi pasākumi var būt noderīgi, lai pieredzējušākie/labāk informētie darbinieki varētu nodot informāciju par pēdējiem jaunumiem likumdošanā, nacionālajos plānos, utt. Papildus tam, šāda informācijas apmaiņa neprasa lielus papildus līdzekļus vai lektoros no ārējiem resursiem.

Igaunija	Baltijas Vides Forums - Igaunija www.bef.ee
Latvija	Baltijas Vides Forums - Latvija www.bef.lv
Lietuva	Baltijas Vides Forums - Lietuva www.bef.lt
Polija	Centrālās un Austrumeiropas Reģionālais vides centrs, Polijas birojs www.rec.org

REGIONAL ENVIRONMENTAL CENTER
Poland

